

Uchwała Nr XIX/108/2016
Rady Gminy w Wielopolu Skrzyńskim
z dnia 24 maja 2016r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Wielopole Skrzyńskie 2015 – 2020”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 446) Rada Gminy w Wielopolu Skrzyńskim uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „Strategię Rozwoju Gminy Wielopole Skrzyńskie 2015 – 2020” o treści stanowiącej załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wielopole Skrzyńskie.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY

mgr inż. Halina Poręba

Strategia Rozwoju Gminy Wielopole Skrzyńskie 2015-2020

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELOPOLE SKRZYŃSKIE

Spis Treści

1. Wstęp.....	4
2. Cele Strategii.....	4
3. Powiązanie Strategii z innymi dokumentami.....	5
4. Ramy czasowe Strategii.....	6
5. Charakterystyka i diagnoza aktualnego stanu społeczno – gospodarczego gminy Wielopole Skrzyńskie.....	6
1. Położenie, powierzchnia, ludność.....	6
2. Środowisko przyrodniczo-geograficzne.....	8
3. Historia regionu i turystyka.....	18
4. Zagospodarowanie przestrzenne.....	24
5 Gospodarka.....	42
6. Sfera społeczna.....	48
7. Partycypacyjny charakter Strategii.....	56
8. Analiza SWOT.....	57
9. Plan Rozwoju gminy Wielopole Skrzyńskie na lata 2015-2020...	69
10. Zarządzanie Strategią.....	74
11. Monitoring i realizacja Strategii.....	74
12.Podsumowanie.....	74

1. Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy Wielopole Skrzyńskie powstała z inicjatywy władz lokalnych, dostrzegających potrzebę kompleksowego rozwoju gminy. Jest odpowiedzią na nieustająco zmieniające się warunki gospodarowania oraz wzrost konkurencyjności otoczenia. Strategia stanowi z jednej strony diagnozę stanu obecnego, z drugiej zaś jest usystematyzowanym zbiorem jasno sprecyzowanych potrzeb i wynikających z nich kierunków działania. Dokument ten ułatwia lokalnym władzom podejmowanie decyzji oraz rozwiązywanie problemów gospodarczych, społecznych, ekologicznych i prawnych, jak również racjonalne organizowanie przyszłych działań. Opracowanie Strategii Rozwoju Gminy jest warunkiem koniecznym ponieważ Gmina zamierza ubiegać się o pozabudżetowe środki pomocowe, krajowe i zagraniczne w tym środki z Unii Europejskiej. Opracowanie Strategii pozwoli również na przyspieszenie rozwoju społeczno - gospodarczego wchodzących w skład gminy miejscowości, poprzez podejmowanie nowych wyzwań i konsekwentne realizowanie zaplanowanych działań Strategia przyczyni się do wzrostu atrakcyjności życia społeczno - kulturalnego, zaktywizuje lokalną społeczność oraz zwiększy jej poczucie tożsamości z miejscem, które zamieszkuje.

Najważniejszym celem strategii jest poprawa warunków życia mieszkańców. Strategia stanowi cenne źródło informacji dla potencjalnych inwestorów o przyjętych i zakładanych przez gminę ścieżkach rozwoju

2. Cele Strategii

Nadrzędnym celem niniejszej Strategii jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy Wielopole Skrzyńskie przy wykorzystaniu jej mocnych stron oraz szans wynikających z potencjału demograficznego, walorów środowiskowych, oraz uwarunkowań historycznych i kulturowych. Strategia

jest dokumentem strategicznym, który w znaczący sposób wpływa na tempo oraz kierunki rozwoju gospodarczego gminy.

3. Powiązanie Strategii z innymi dokumentami

Strategia Rozwoju Gminy Wielopole Skrzyńskie została przygotowana w oparciu o dokumenty planistyczne powiatu, województwa i kraju oraz analizę danych, uzyskanych w toku konsultacji społecznych. Informacji dostarczyły ankiety wypełnione przez mieszkańców – udostępniane na stronie internetowej gminy, jak również dystrybuowane poprzez sołtysów poszczególnych wsi oraz dostępne w Urzędzie Gminy Wielopole Skrzyńskie. Strategia jest wyrazem potrzeb, oczekiwań oraz ambicji mieszkańców gminy Wielopole Skrzyńskie.

Dodatkowo do opracowania Strategii wykorzystano informacje pochodzące z następujących źródeł:

- Główny Urząd Statystyczny
- Urząd Statystyczny w Rzeszowie
- Powiatowy Urząd Pracy w Ropczycach
- Starostwo Powiatowe w Ropczycach
- Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2009-2014 Stowarzyszenia
Lokalna Grupa Działania C.K. Podkarpacie

Dokument jest zgodny z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020, Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Programem Operacyjnym Polska Wschodnia na lata 2014-2020, Programem Operacyjnym Infrastruktura i

Środowisko 2014-2020, Strategią Rozwoju Kraju 2020, Programem Rozwoju Turystyki do 2020, Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, Programem Rozwoju Kultury w Województwie Podkarpackim na lata 2010-2020.

4. Ramy czasowe Strategii

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Wielopole Skrzyńskie przewidziana została na 5 lat, to jest w okresie od 2015 do 2020 roku.

5. Charakterystyka i diagnoza aktualnego stanu społeczno - gospodarczego gminy Wielopole Skrzyńskie.

1. Położenie, powierzchnia, ludność

Gmina Wielopole Skrzyńskie położona jest w środkowo - zachodniej części województwa podkarpackiego, w powiecie ropczycko - sędziszowskim. Powiat ten o powierzchni 549 km² zamieszkuje 70 tys. mieszkańców.

Położenie powiatu ropczycko-sędziszowskiego na tle województwa podkarpackiego

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELOPOLE SKRZYŃSKIE

Gmina Wielopole Skrzyńskie zajmuje powierzchnię 9 355 ha, co stanowi 0,5% powierzchni województwa podkarpackiego oraz 17% powierzchni powiatu ropczycko-sędziszowskiego.

Sąsiadami gminy Wielopole Skrzyńskie jest 9 gmin: od wschodu Czudec, od zachodu Brzostek, od południa Strzyżów, Wiśniowa i Frysztak, od północy Dębica, Ropczyce, Sędziszów Małopolski i Iwierzycy.

Przez Wielopole przebiega droga krajowa nr 986 relacji Tuszyma - Ropczyce-Wiśniowa.

Położenie gminy Wielopole Skrzyńskie na tle powiatu ropczycko-sędziszowskiego:

Źródło: zasoby internetowe.

Gmina liczy 8 394 mieszkańców, około 50% stanowią kobiety. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosi obecnie 91 osób, co klasyfikuje gminę do

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELOPOLE SKRZYŃSKIE

jednostek o średniej liczbie mieszkańców na km². W gminie notuje się ujemny przyrost naturalny, który wynosi minus 0,7%. Na 100 mieszkańców przypada 50% mężczyzn i 50% kobiet.

W skład gminy oprócz Wielopola Skrzyńskiego wchodzi następujące wsie: Broniszów, Brzeziny, Glinik i Nawsie.

Podział administracyjny gminy Wielopole Skrzyńskie

Sołectwo / wieś	Ludność	Powierzchnia (km²)
Broniszów	847	7,91
Brzeziny	2 598	33,57
Glinik	1 457	11,77
Nawsie	1 604	22,75
Wielopole Skrzyńskie	2 038	17,55
Ogółem	8 394	93,55

Źródło: UG Wielopole Skrzyńskie 2015 r.

2. Środowisko przyrodniczo - geograficzne

Położenie geograficzne

Gmina Wielopole Skrzyńskie położona jest geograficznie w Prowincji Karpat i Podkarpacia, Podprowincji Zewnętrznych Karpat Zachodnich. Południowo-

zachodnie krańce gminy znajdują się w obszarze Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego, który obejmując obszar 1195 ha zajmuje ósmą część gminy. Część ta stanowi strefę ochronną Parku. Obszar gminy charakteryzuje się bardzo urozmaiconą rzeźbą terenu, który tworzy szereg wąskich wzgórz (do wysokości 534 m n.p.m.), porozcinanych doliną rzeki Wielopolki i jej licznymi dopływami.

Gmina Wielopole Skrzyńskie zajmuje obszar 9 355 ha, w tym jest 6 189 ha użytków rolnych i 3 484 ha zasiewów. Udział terenów rolnych i zielonych w ogólnej powierzchni gminy wynosi 72%. Zasadniczym typem krajobrazu jest ukształtowany historycznie krajobraz rolniczy. Odznacza się on barwną mozaiką upraw rolnych, łąk, pastwisk i zadrzewień śródpolnych. Dobre warunki glebowe sprzyjają rozwojowi rolnictwa. Uprawia się głównie zboża, ziemniaki i buraki cukrowe.

Teren gminy położony jest w górnej części dorzecza Wielopolki – prawego dopływu Wisłoki. Wielopolka ma długość 57,4 km, z czego 13 km przebiega na terenie gminy. Zarówno ta rzeka, jak i jej dopływy: Liwek, Brzezinka, Malanka i Broniszowianka mają charakter rzek górskich. Maksymalne stany wód występują w okresie wczesnej wiosny (roztopowe) i na jesieni. Najwyżej położone rejony gminy, zbyt strome do uprawy, zajmują większe kompleksy leśne. Na terenie gminy przeważa zieleń nieurządzona w postaci lasów w większości jodłowo – bukowo - grabowych, dębowych i trześniowych. Na terenach podmokłych dominuje olcha. Naturalne wymieszanie wyżej wymienionych gatunków tworzy piękne kompozycje kolorystyczne, szczególnie w porze jesiennego przebarwienia liści oraz w okresie kwitnienia trześni. Rozległe obszary zielone wraz z ciekawą rzeźbą terenu stanowią o niepowtarzalnym krajobrazie gminy, wartym zagospodarowania turystycznego lub agroturystycznego.

Ukształtowanie terenu

Pod względem morfologicznym gmina Wielopole Skrzyńskie wg Kondrackiego (A – 3) leży w obrębie makroregionu fizjograficznego Pogórza Środkowobeskidzkiego w obrębie mezoregionu Pogórza Strzyżowskiego. Rozciąga się on pomiędzy dolinami Wisłoki i Wisłoka. Region ten tworzy jednolite, urozmaicone krajobrazowo płaty Płaskowyżu o wysokości 300 – 500 m, lokalnie wyższe, które tworzą pas wzgórz i kotlin śródgórskich, oddzielone dolinami o głębokości 150 – 200 m. W źródłowych odcinkach mają one postać dolin V – kształtnych, o zboczach wciętych się w stoki i zrównania wierzchowinowe. W niższych odcinkach są to doliny o zboczach wypukło – wklęsłych i płaskich, podmokłych dnach. Sieć dolin jest dostosowana do struktur tektonicznych.

W obrębie Pogórza stwierdzono występowanie następujących form morfologicznych:

- zrównań wierzchowinowych,
- stoków,
- osuwisk,
- dolin V – kształtnych,
- dolin nieckowatych,
- dolin płaskodennych – Wielopolki i jej większych dopływów.

Zrównania wierzchowinowe występują w szczytowych partiach poziomu pogórskiego, wzniesień o przeważającym biegu zbliżonym do kierunku NW – SE. Charakteryzują się słabo urozmaiconą rzeźbą i niewielkimi nachyleniami (2 – 8 %). Wznoszą się one na badanym terenie na wysokości 270 – 470 m n.p.m.

Ponad poziom podgórski wyrasta Góra Bardo, w paśmie Chełm - Bardo, wznoszącej się do wysokości 533,8 m n.p.m.

Stoki wykazują nierównomierne nachylenia i liczne załamania spadków. Lokalnie powierzchnia stoków niszczona jest przez osuwiska. Stoki rozcinane są dolinami nieckowatymi i V - kształtnymi.

Osuwiska - lokalnie w obrębie stoków o znacznym nachyleniu, których podłoże budują skały fliszowe z przewagą skał łupkowych występują osuwiska typu skalno – wietrzelinowego. Powierzchnia osuwisk obejmuje znaczne obszary, ze stałą tendencją do jej powiększania. W obrębie osuwisk występują różne elementy charakterystyczne dla tych form morfologicznych: nisze osuwiskowe, rynny, jęzory, zwały, garby, nabrzmienia. Zintensyfikowanie procesów osuwiskowych następuje zwłaszcza po długotrwałych i obfitych opadach lub roztopach. Na uruchomienie i zwiększenie intensywności procesów osuwiskowych ma wpływ również nierozważne postępowanie człowieka, który często powoduje zachwianie stanu równowagi stoków, wskutek podcinania ich skarpami, wycinanie zadrzewień i zakrzaceń śródpolnych.

Doliny V - kształtne to doliny lub ich źródłowe fragmenty, w których procesy erozyjne przeważają nad akumulacyjnymi. Zbocza tych dolin mają charakter skarp o różnej, często znacznej wysokości.

Doliny nieckowate występują w obrębie stoków o mniejszych nachyleniach. Są to formy o łagodnych zboczach, niewyraźnie przechodzących w dna, którymi okresowo płyną cieki okresowe.

Dolina Wielopolki przecina gminę ze wschodu na zachód od Nawisia Górnego do Wielopola, z południa na północ na odcinku od Wielopola do Broniszowa. Jest to forma o zróżnicowanej szerokości. W rejonie Nawisia Górnego szerokość jej wynosi 50 – 80 m. Poniżej Wielopola rozszerza się do szerokości 100 – 250

m, aby w rejonie Broniszowa osiągnąć około 500 metrów. Doliny większych dopływów Wielopolki mają szerokość od 50 do 80 metrów.

Nachylenia w obrębie tych form nie przekraczają 5%. W naturalnych warunkach dna tych dolin były podmokłe. Aktualnie są osuszane przez sieć rowów melioracyjnych.

W obrębie badanego terenu stwierdzono występowanie form, które powstały na skutek działań człowieka. Są to wkopy i nasypy drogowe oraz skarpy miedzowe różnej wysokości.

Ogólnie można stwierdzić, że w obrębie gminy Wielopole Skrzyńskie, występują bardzo zróżnicowane warunki morfologiczne, które decydują o zróżnicowanej dostępności i przydatności terenu dla zagospodarowania przestrzennego. Najkorzystniejsze warunki pod tym względem występują w obrębie zrównań wierzchwinowych, fragmentów stoków Pogórza Strzyżowskiego o nachyleniu do 12%. Trudniejsze warunki występują na fragmentach stoków o nachyleniu do 20%. Niekorzystne warunki występują w obrębie fragmentów Pogórza o nachyleniu ponad 20%, obszarów objętych ruchami osuwiskowymi, skarp oraz dolin V – kształtnych, nieckowatych, bocznych i płaskodennych.

Szata roślinna

Według podziału geobotanicznego Polski dokonanego przez Szafera gmina Wielopole Skrzyńskie leży w obrębie Prowincji Górskiej - Środkowoeuropejskiej, Podokręgu Pogórza Fliszowego. Według podziału K. Towpasz badany teren zaliczony został do okręgu Pogórzy Karpat Zewnętrznych, Podokręgu Pogórzy Strzyżowsko – Dynowskiego, obejmując dwa „odcinki”: „Lessowy” i „Fliszowy”. Granica między nimi przebiega w przybliżeniu na linii Mała – Glinik – Nawsie – Pstrągowa.

Roślinność „odcinka Lessowego” ma charakter karpacki, mimo, że pozostaje pod wpływem przylegającej do niego od północy Kotliny Sandomierskiej. W dolinach niewielkich potoków, na najbardziej wilgotnych glebach występują łągi i wilgotne grądy. W tej części Pogórza rozwinął się zespół podgórskiego łągu z udziałem gatunków górskich w runie. W dolinach większych potoków w sąsiedztwie ich koryt występują fragmentami niżowe łągi wierzbowo – topolowe oraz płaty łągu olszowo – jesionowego z przewagą olszy – czarnej. Na zboczach niskich wzniesień występuje zespół grądu, w którego drzewostanie dominuje grab z domieszką dębu szypułkowego. W wyższych partiach tego „odcinka” występują płaty żyznej buczyny karpackiej w formie podgórskiej. W drzewostanie dominuje buk z jodłą oraz znaczny jest udział buka. W zespole tym wyraźne jest zubożenie gatunków górskich, na konto zwiększonego udziału gatunków nizinnych.

Na „odcinku Fliszowym” przeważają bardziej wilgotne siedliska leśne, sprzyjające rozwojowi jodły, powszechnej w tych lasach. Dominującym zbiorowiskiem w tej części gminy jest zespół buczyny karpackiej w formie podgórskiej. W szczytowych partiach najwyższych wzniesień pasma Klonowej występuje płat buczyny karpackiej w formie reglowej. Zbiorowisko to charakteryzuje się drzewostanem ze znacznym udziałem jodły oraz liczną obecnością gatunków górskich w runie.

Większe kompleksy leśne na terenie gminy Wielopole Skrzyńskie stanowią własność państwa i podlegają zarządowi Nadleśnictwa Lasów Państwowych w obrębie Strzyżów i Wiśniowa. Podstawowym siedliskiem, występującym na terenie gminy jest las wyżynny, stanowiący 97,2% powierzchni zalesionej. Las górski stanowi 2,2% powierzchni, a las jesionowy – 0,3%. Głównymi gatunkami panującymi w drzewostanie są jodła i buk, zajmujące 72,3% powierzchni, sosna – 18,7%, dąb, modrzew, brzoza i grab zajmują łącznie 11%,

jawor, olcha, jesion, świerk, topola, olsza szara zajmują łącznie 2,4% powierzchni.

Część lasów w obrębie gminy stanowią lasy prywatne, porastające najczęściej zbocza dolin V – kształtnych, skarp, fragmenty mocno nachylonych stoków i osuwisk.

Są to lasy o zróżnicowanym składzie i wieku drzewostanu, spełniające rolę lasów glebo i wodochronnych. Teren gminy charakteryzuje się przewagą nieleśnych zbiorowisk antropogenicznych (synantropijnych) oraz półnaturalnych, użytkowanych przez człowieka (łąki i pastwiska).

Zespoły łąkowe

Łąki na terenie gminy związane są z dolinami większych rzek oraz terenami osuwiskowymi. Najczęściej występującym zbiorowiskiem jest zespół świeżej łąki rajgrasowej. Często spotykane są tu łąki podsiewane różnymi mieszankami traw, łąki porolne oraz różne stadia sukcesyjne po ugorach. Nieduży jest udział łąk umiarkowanie i okresowo wilgotnych, reprezentowanych głównie przez zespół wilgotnej łąki ostrożeńiowej, występującej na miejscach stale podtapianych, lub o wysokich stanach wód gruntowych. Murawy kserotermiczne występują na stromych skarpach, poboczach dróg i miedzach śródpolnych. Niekiedy zarastają one, co prowadzi do rozwoju zbiorowisk zaroślowych ze sliwą tarniną i dziką różą. Zespoły łąkowe mają duże znaczenie gospodarcze jako podstawa hodowli. Są to zbiorowiska wtórnie powstałe i utrzymywane dzięki ciągłej ingerencji człowieka.

Zachodzące zmiany gospodarcze, urbanizacja, nowe metody gospodarowania, pociągają za sobą gwałtowne zmiany w zespołach łąkowych. Ich skład florystyczny może się zmienić w ciągu kilku lat.

Świat zwierzęcy

Według podziału Polski na krainy zoograficzne, gmina Wielopole Skrzyńskie położona jest w Krainie 18 – Beskidzie Wschodnim, charakteryzującym się przejściowością. Występują tu elementy fauny zachodnio – europejskiej, pontyjskiej i borealno – alpejskiej. Fauna pochodzenia zachodnio – europejskiego stanowi trzon fauny na badanym terenie. Są to: jeleń europejski, sarna, dzik, zając szarak, jeż, kret i inne. Przedstawicielami fauny borealno – alpejskiej są: dzięcioł trójpalczasty, drozd obrożny, puszczyk uralski, kuna leśna, kwiczoł, jarząbek. Gatunki pontyjskie stanowią rzadkie elementy fauny. Są to: muchołówka białoszyja, kobczyk, żoła oraz dzięcioł syryjski. Na terenie gminy północną granicę gromadnego zasięgu osiąga szereg gatunków górskich jak: kumak górski, traszka górską, salamandra plamista, pliszka górską.

O bogactwie fauny na badanym terenie świadczy fakt występowania 223 gatunków kręgowców przechodzących naturalny rozród (w Polsce występuje 434 gatunki).

Klimat

Według podziału W. Okołowicza, zamieszczonego w Narodowym Atlasie Polski, Pogórze Strzyżowskie należy do klimatów kształtowanych pod wpływem gór i wyżyn. Wpływ klimatów wyżynnych zaznacza się dużymi dobowymi amplitudami temperatur i o wiele niższymi i łagodniejszymi amplitudami rocznymi. Sumy roczne opadów są dość wysokie. Wiosny znacznie się opóźniają. Zimą na tych terenach często występuje zjawisko inwersji, na skutek gromadzenia się zimnego powietrza w wąskich dolinach i tworzeniu zastoisk chłodnych mas powietrza. Według regionalizacji rolniczo – klimatycznej R. Gumińskiego nawiązującej do potrzeb rolnictwa, gmina Wielopole Skrzyńskie leży w dzielnicy podkarpackiej, która stanowi pas

prześciowy pomiędzy górami i kotlinami podgóorskimi. Średnia temperatura roczna wynosi 7,5 – 7,8 °C, stycznia poniżej –3 °C, a lipca 18 °C.

Roczna suma opadów wynosi około 700 mm. Notuje się 80 – 90 dni z pokrywą śnieżną. Dni z przymrozkiem występuje około 110 – 120. Okres wegetacyjny trwa tylko 200 dni, a okres aktywnego rozwoju roślin (temperatura średnia dobową 10 °C) około 160 dni.

W obrębie badanego terenu występuje duże zróżnicowanie warunków orograficznych i ekspozycji stoków, stanowiące dodatkowe czynniki powodujące zróżnicowanie warunków klimatycznych. Na badanym terenie lub w jego sąsiedztwie brak jest stacji meteorologicznej.

Gleby

Decydujący wpływ na zróżnicowanie gleb pod względem typów, rodzajów i gatunków wywarły takie czynniki jak: budowa geologiczna (rodzaj i pochodzenie skały macierzystej), rzeźba terenu, warunki topoklimatyczne, stosunki wodne, roślinność oraz gospodarcza działalność człowieka. Jakość i przydatność gleb terenów górskich użytkowanych rolniczo zależy w dużym stopniu od urozmaicenia i bogactwa rzeźby terenu, nachylenia i ekspozycji stoków, intensywności procesów erozyjnych i denudacyjnych prowadzących w rezultacie do ciągłego odnawiania się gleb i niemal ciągłej przebudowy morfologii i profilu glebowego.

W obrębie Pogorza Strzyżowskiego z wietrzelin i osadów saliflukcyjno – deluwialnych powstały głównie gleby brunatne (wyługowane i kwaśne, sporadycznie właściwe), gleby pseudobielicowe, pyłowe i gliniaste. Gleby te w większości są optymalnie uwilgotnione, okresowo za wilgotne. Odznaczają się

one najczęściej średnim, niekiedy dobrym stopniem kultury. Najlepsze z nich położone są na wierzchowinach lub łagodnie nachylonych stokach, zaliczane są do III – IV klasy bonitacyjnej gruntów ornych. Natomiast gleby położone na stokach o nachyleniu ponad 20 % i w obrębie czynnych osuwisk zaliczane są do V i VI klasy gruntów ornych. Omawiany region charakteryzuje się mniej korzystnymi warunkami topoklimatycznymi dla rolnictwa i znacznie trudniejszymi niż na terenach nizinnych warunkami uprawy i zbioru.

Przy prawidłowym doborze roślin uprawnych region ten może stanowić bazę produkcyjną zbóż i pasz. W charakterystyce gleb badanego terenu duże znaczenie ma powszechnie występujące zagrożenie gleb przez erozję wietrzną i wodną.

Znaczna część stoków o nachyleniu ponad 20% jest intensywnie erodowana. Efektem tego jest postępująca degradacja gleb, duże rozczłonkowanie i rozcinanie stoków wąwozami powstającymi z pylastych osadów deluwialnych, wzdłuż polnych dróg, a także powstawanie osuwisk na skutek podcinania stoku i w wyniku prac polowych, co powoduje zachwianie jego stateczności.

W obrębie czynnych osuwisk gleby ulegają rujnacji i ciągłemu niszczeniu profilu glebowego i nie nadają się do rolniczego wykorzystania, a zwłaszcza do mechanicznej ich uprawy. Ochroną przed intensywnymi procesami erozyjnymi jest stosowanie zabiegów przeciweerozyjnych, polegających na odpowiedniej uprawie, zachowaniu skarp międzowych, zakrzaczeń i zadrzewień śródpolnych na skarpach i zboczach dolin V – kształtnych, spełniających rolę glebochronną.

Obszary objęte osuwiskami najlepiej byłoby przeznaczyć pod trwałe użytki zielone lub zalesić, co spowodowałoby zahamowanie procesów osuwiskowych.

W obrębie doliny Wielopolki i jej większych dopływów z osadów aluwialnych powstały mady na pyłach i glinach, lekkie i średnie do uprawy. Są to gleby

zasobne w łatwo przyswajalne dla roślin składniki pokarmowe, próchniczne, o słabo kwaśnym lub obojętnym odczynie. Gleby te charakteryzują się przeważnie dobrymi układami stosunków wodnych, lokalnie są zbyt wilgotne. Okresowo są narażone na zalewanie przez wysokie wody rzeki Wielopolki i jej większych dopływów. Zaliczane są do III i IV klasy gruntów ornyczych lub II i III klasy użytków zielonych.

Oceniając gleby mineralne występujące na badanym terenie, należy stwierdzić, że przeważają gleby klasy IV, znaczne powierzchnie zajmują gleby klas III.

Najsłabsze gleby klas V i VI występują w obrębie mocno nachylonych stoków i czynnych osuwisk.

Na terenie gminy Wielopole Skrzyńskie nie występują gleby organiczne.

3. Historia regionu i turystyka

Wielopolszczyzna, tradycyjna nazwa terenów należących obecnie do gminy oraz leżących nieco poza jej granicami administracyjnymi, to mikroregion spójny pod względem kulturowym i gospodarczym. Centrum tego regionu było zawsze Wielopole Skrzyńskie. Wielopole było centrum handlowym regionu, stolicą dekanatu i siedzibą lokalnej administracji. Na przestrzeni wieków Wielopole wywierało wpływ na pozostałe miejscowości, przyczyniając się do rozwoju ich tradycji i kultury.

Opis wsi znajdujących się w gminie Wielopole Skrzyńskie:

BRONISZÓW

Miejscowość Broniszów granicząca od północy z gminą Ropczyce, rozciąga się wzdłuż drogi lokalnej i potoku Broniszowianka będącego dopływem Wielopolki. Wieś powstała prawdopodobnie w XIV w. W Broniszowie w XVI w. założono folwark. Obecnie pozostałości zespołu parkowo – dworskiego przekazane zostały Uniwersytetowi Ekonomicznemu w Krakowie, który zamierza zagospodarować je na cele rekreacyjne. Inicjatorem tych działań jest Fundacja im. prof. Jerzego Fiericha. Pozostałością zespołu parkowo – dworskiego są dwa małe stawy, piwnica oraz park z okazałą lipą i aleją grabową. Zabytkowe założenie dworsko – parkowe usytuowane na wzniesieniu z pięknymi widokami na dolinę Wielopolki stwarza dobre warunki dla turystycznego zagospodarowania. Na terenie wsi zachowały się stare zabudowania drewniane o konstrukcji zrębowej, niekiedy jeszcze krytą strzechą.

GLINIK

W północnej części gminy, usytuowana jest miejscowość Glinik. Położona jest przy drodze relacji Tuszyna - Ropczyce – Wielopole oraz wzdłuż rzeki Wielopolki. Historia Glinika sięga pierwszej połowy XIV w., kiedy to wraz z okolicznymi wsiami była własnością królewską. W XIX w. do ważnych wydarzeń, które miały miejsce również w Gliniku, należy zaliczyć rabację, w wyniku, której zginęło wielu ludzi dworskich, między innymi zamordowany został w pobliskim Broniszowie dziedzic Gruszczyński i dzierżawca Olszewski – ojciec Karola Olszewskiego słynnego chemika i fizyka. W tym też czasie zauważa się rozwój świadomości chłopskiej. W 1880 r., w Gliniku na wiecu występował ksiądz Stojałowski, słynny obrońca praw chłopów. Fakt ten został

upamiętniony poprzez postawienie krzyża na górze, gdzie graniczyły ze sobą miejscowości: Sośnice, Niewodna, Szufnarowa i Brzeziny. W Gliniku w XIX w. istniał zespół folwarczny usytuowany w przysiółku Lipowiec.

WIELOPOLE SKRZYŃSKIE

Osada nad Wielopolką istniała już w XI w., przez którą prowadziła droga handlowa z Sandomierza w kierunku przełęczy karpackich na Węgry. Przypuszczalnie na Straszowej Górze powstał we wczesnym średniowieczu gród obronny, a później obok niego rozwinęła się osada. Prawa miejskie wieś otrzymała około 1348 r. jako Furstenberg i utraciła w okresie międzywojennym. O awansie do grona miast zdecydowało położenie Wielopola na drodze handlowej z Sandomierza przez Ropczyce, doliną Wielopolki, w kierunku przełęczy karpackich na Węgry. Sprzyjało to rozwojowi rzemiosła (kowalstwo, kołodziejstwo, szewstwo) oraz bazy bezpiecznego postoju. W XVI w. na dobrach plebańskich właściciel Wielopola Kasper Maciejowski wybudował zamek o cechach renesansowych (rozebrany w 1907 r.). W XIX w. wzniesiono w południowo – zachodnim narożniku rynku synagogę, w tym okresie Żydzi stanowili połowę mieszkańców Wielopola. Upadek miasta nastąpił w wyniku kolejnych wojen, epidemii, ruchów społecznych (rzeź galicyjska), pożarów i rabacji.

Niezwykle interesujący jest kultywowany do chwili obecnej tylko w Wielopolu Skrzyńskim zwyczaj chodzenia z bębniem w okresie Wielkiego Tygodnia. Biciem w bęben już od północy zwołuje się mieszkańców na rezurekcję, a w Wielką Niedzielę po południu na modlitwę za zmarłych. Obrzęd zaczyna się pod figurą św. Jana Nepomucena od śpiewania pieśni wielkanocnych. Kończy go modlitwa za zmarłych na cholerycznym cmentarzu, gdzie spoczywają ofiary

XIX wiecznej epidemii ze śpiewaniem pieśni wielkanocnych i do św. Rozalii – patronki od „morowego powietrza” oraz Anioł Pański.

Do zabytków Wielopola, Skrzyńskiego, które warto obejrzeć należą:

- Zespół kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP, usytuowany w zachodnim narożu założenia miejskiego (rynek wraz z zabudową) o charakterze barokowym, murowany, z zabytkowym wystrojem wnętrza oraz murowaną dzwonnica.
- Ośrodek Dokumentacji Historii Regionu – Muzeum Tadeusza Kantora - stara plebania z XIX w. – murowana z drewnianą nadbudową, stojąca w głębi za kościołem, w której urodził się i mieszkał Tadeusz Kantor (1915 – 1990), malarz, dramaturg, scenograf i reżyser.
- Stojąca w rynku kapliczka św. Floriana i Sebastiana – murowana z drewnianymi figurami z pocz. XIX w.
- Liczne domy drewniane pochodzące z XIX w.
- Pozostałości po fortyfikacjach i obwarowaniach miejskich.
- Cmentarze znajdujące się wokół Wielopola stanowiące ważny element krajobrazu kulturowego.

NAWSIE

We wsi Nawsie wzniesiony został około połowy XIX w. murowany dwór, użytkowany jako leśniczówka, obecnie jako dom mieszkalny. We wsi

zachowała się również zabudowa drewniana oraz liczne kapliczki i krzyże przydrożne.

BRZEZINY

Wieś w południowo – zachodniej części gminy założona już w XI w. Tutaj też w 1266 r. między rycerstwem polskim a rusko – tatarsko – litewskimi oddziałami rozegrała się bitwa, w której najeźdźcy ponieśli klęskę.

Obecnie Brzeziny to dobrze rozwinięta wieś o zabudowie w większości współczesnej. Najcenniejszym zabytkiem na Wielopolszczyźnie jest bez wątpienia drewniany kościół pod wezwaniem Św. Mikołaja wzniesiony w XV w., malowniczo usytuowany na krawędzi wzniesienia, zachwyca bogactwem wyposażenia oraz malarskimi dekoracjami ścian. Kościół otoczony jest XVIII w. drewnianym ogrodzeniem konstrukcji zrębowej nakrytym dwuspadowym daszkiem. W zachodnim pasie ogrodzenia stoi drewniana dzwonnica z XVIII w., wewnątrz której wiszą dwa dzwony z XV i XVI w.

Nieopodal na niewielkim wzniesieniu stoi stara plebania o ciekawej architekturze i drewnianym dekoracyjnym ganku (pocz. XX w.), obecnie nie użytkowana. Warty uwagi, jak również zagospodarowania turystycznego są znajdujące się za plebanią drewniane zabudowania gospodarcze (spichlerz i stodoła) - o wyjątkowych walorach architektonicznych. W centrum wsi znajduje się obecnie Gminne Centrum Ekologiczne. W Brzezinach obok skrzyżowania lokalnych dróg stoją na wzgórzu ruiny zespołu dworskiego, wybudowanego w pierwszej połowie XIX w. Obok dworu stoi drewniany spichlerz oraz stodoła. Całość dopełnia park dworski, z którego pozostały niewielkie fragmenty.

O atrakcyjności kulturowej wsi świadczą również licznie zachowana zabudowa drewniana oraz kapliczki i krzyże przydrożne.

Region, w którym leży gmina charakteryzuje się wysokimi walorami krajobrazowymi, urozmaiconą rzeźbą terenu, wieloma zabytkami wartymi zobaczenia, co umożliwia wykorzystanie tego obszaru do rozwoju różnych form turystyki i agroturystyki.

Gmina ma swoich sławnych rodaków. W Broniszowie urodził się Karol Olszewski – chemik, który wspólnie z Wróblewskim dokonał pierwszego w świecie skroplenia tlenu i azotu z powietrza atmosferycznego, skroplił argon oraz ustalił ciśnienie i temperaturę potrzebne do skroplenia wodoru.

W Wielopolu urodził się Tadeusz Maria Kantor, światowej sławy artysta malarz, dramaturg, scenograf i reżyser, reformator teatru.

Oprócz zabytków (szczegółowo omówionych w rozdziale 4.4.) na walory turystyczne składają się duże kompleksy leśne, interesująca roślinność charakterystyczna dla terenów podgórskich i piękne krajobrazy.

Baza turystyczno- wypoczynkowa jest rozwinięta bardzo słabo, brak jest miejsc noclegowych, działa jedynie kilka prywatnych punktów gastronomicznych.

W gminie przebiega szlak turystyczny prowadzący z Wielopola na górę Chełm w Brzezinach, miejsce kultu Słowian.

Ośrodek Dokumentacji Historii Regionu – Muzeum Tadeusza Kantora w Wielopolu Skrzyńskim od lat odwiedzane jest przez turystów i miłośników twórczości Tadeusza Kantora. Sam artysta był związany emocjonalnie z miejscem swojego urodzenia i właśnie tutaj rozgrywa się akcja jednej z najgłośniejszych ze sztuk Kantora pt. „Wielopole, Wielopole”. W 1981 roku w

kościół w Wielopolu Skrzyńskim odbyło się historyczne przedstawienie tej właśnie sztuki.

4. Zagospodarowanie przestrzenne

Uwarunkowanie ochrony środowiska naturalnego

W granicach gminy Wielopole Skrzyńskie ochronie podlegają:

W ramach terenów biologicznie czynnych

1. Czarnorzecko – Strzyżowski Park Krajobrazowy
2. Otulina Czarnorzecko – Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego
3. Sędziszowsko – Strzyżowski Obszar Chronionego Krajobrazu
4. Pomniki przyrody żywej
5. Parki dworskie
6. Lasy wodochronne
7. Cmentarz żydowski, choleryczny, cmentarze parafialne

W ramach przestrzeni produkcji rolnej

8. Obszary występowania gleb o wysokich klasach bonitacyjnych
9. Obszary zdrenowane

W ramach terenów, na których występują surowce mineralne

10. Obszar występowania złóż gipsów
11. Ujęcia wód podziemnych i źródeł ze strefami ochrony

Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy utworzony
Rozporządzeniem Wojewody Rzeszowskiego nr 11/93 z 16. 03. 1993r. ma

charakter rolno – leśny, znajduje się w południowej części gminy Wielopole Skrzyńskie.

Sędziszowsko–Strzyżowski Obszar Chronionego Krajobrazu utworzony Rozporządzeniem 35/92 Wojewody Rzeszowskiego z 14. 07. 1992r. znajduje się w północno – wschodniej części gminy.

Na terenie Parku Krajobrazowego i Obszarów Chronionego Krajobrazu nie powinny być lokalizowane obiekty uciążliwe dla środowiska, obowiązuje zakaz odprowadzania ścieków do wód powierzchniowych oraz stosowania dużej ilości środków ochrony roślin. Gospodarka rolna i leśna w obrębie tych obszarów, powinna mieć ekologiczny charakter. W obrębie tych terenów można organizować wszelkie dostępne formy turystyki i wypoczynku.

Pomniki przyrody żywej

Na terenie gminy Wielopole Skrzyńskie występują pomniki przyrody żywej – drzewa, wyróżniające się wiekiem, wymiarami, oryginalnym kształtem.

W parku dworskim w Broniszowie rosną następujące drzewa będące pomnikami przyrody żywej: lipa drobnolistna, 2 lipy szerokolistne i 2 dęby szypułkowe,

Drzewa pomnikowe wymagają zabiegów konserwatorskich.

Parki dworskie:

12. Park dworski w Broniszowie wpisany do rejestru zabytków nr A – 56 z dnia 23 września 1936 r.

13. Park dworski w Brzezinach wpisany do rejestru zabytków nr A – 983 z dnia 4 października 1976 r.

W strefie tych parków zakłada się bezwzględny priorytet wymagań konserwatorskich, które powinny zmierzać do możliwie najpełniejszej rewaloryzacji historycznego założenia, wszelkie działania powinny uzyskać akceptację i zezwolenie służby konserwatorskiej.

Złóża gipsu

W gminie nie zanotowano istotnych złóż surowców mineralnych. Jedynie w zachodniej części Broniszowa i Glinika znajdują się złoża gipsu. Po okresie eksploatacji w latach pięćdziesiątych, obecnie zaprzestano ich wydobywania. Udokumentowane na podstawie badań geologiczno – poszukiwawczych w latach sześćdziesiątych – mogą być przydatne do produkcji cementu.

W Gliniku, w północno-zachodniej części znajdowały się niewielkie złoża gliny służącej do wypalania cegły. W Nawsiu i Brzezinach występuje żwir o niewielkiej przydatności jako materiał budowlany.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELOPOLE SKRZYŃSKIE

Wykaz projektowanych pomników przyrody żywej:

Nr kolejny pomnika	Miejscowość	Opis obiektu
1	BRONISZÓW	klon polny
2		lipa drobnolistna
3		dąb szypułkowy
4		dąb szypułkowy
5		dąb szypułkowy
6		lipa drobnolistna
7		dąb szypułkowy oraz grab zwyczajny
8		dąb szypułkowy oraz modrzew europejski
9	BRZEZINY	dąb szypułkowy
10		lipa drobnolistna
11		lipa drobnolistna
12		lipa drobnolistna
13		dąb szypułkowy
14		jesion wyniosły
15		jesion wyniosły
16		2 lipy drobnolistne
17		lipa drobnolistna
18	GLINIK	lipa szerokolistna
19		Wycięty
20		jesion wyniosły

Nr kolejny pomnika	Miejscowość	Opis obiektu
21		dąb szypułkowy
22		Jawor
23	NAWSIE	jesion wyniosły
24		jesion wyniosły
25		2 buki zwyczajne
26		5 grabów zwyczajnych
27	WIELOPOLE	lipa drobnolistna
28	SKRZYŃSKIE	lipa drobnolistna

Źródło: UG Wielopole Skrzyńskie

Infrastruktura techniczna

Zabudowa

Obszary zabudowane zajmują zaledwie kilka procent powierzchni gminy Wielopole Skrzyńskie. Dominuje zabudowa mieszkaniowa zagrodowa, ale także występuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca nie związana z produkcją rolną, głównie we wsi Wielopole Skrzyńskie oraz kamieniczki mieszkaniowo- usługowe w pierzejach przyrynkowych. Występuje również zabudowa usługowa komercyjna i publiczna, produkcyjna, magazynowa, gospodarcza, infrastrukturalna.

Tereny zabudowane to także tereny dróg oraz tereny infrastruktury technicznej.

Na terenach poszczególnych wsi istniejąca zabudowa zlokalizowana jest różnorodnie. W przewadze skupiona jest wzdłuż ciągów ulicznych we wsiach:

Nawsie, Wielopole Skrzyńskie, Broniszów i Glinik, a szeroko rozproszona we wsi Brzeziny.

Na obszarze gminy głównie wśród zabudowy mieszkaniowej istnieje wiele przykładów tradycyjnej dla tych okolic architektury. Architektura nowszej zabudowy jest raczej uniwersalna, podobna do tego typu zabudowy na terenie całego kraju, trudno w niej doszukać się indywidualnych elementów.

Na terenie gminy w kilkunastu miejscach istniejąca zabudowa znajduje się na obszarze osuwisk, a także w strefie zalewowej. Przewiduje się dla zabudowy usytuowanej na obszarach osuwisk pozostawienie jej w dotychczasowym użytkowaniu, bez prawa wprowadzania nowej zabudowy i rozbudowy, z możliwością wykonywania tylko bieżących remontów. W celu szczegółowego określenia zasięgu obszaru osuwiska należy przeprowadzić ekspertyzę geologiczną.

Przewiduje się dla zabudowy usytuowanej w strefie zalewowej pozostawienie jej w dotychczasowym użytkowaniu, bez prawa wprowadzania nowej zabudowy i rozbudowy, z możliwością wykonywania tylko bieżących remontów. W przypadku regulacji gospodarki wodnej na terenie gminy (np. poprzez budowę zbiorników retencyjnych) należy indywidualnie ocenić możliwość zagrożenia zalewaniem dla poszczególnych obiektów. W przypadku nie wystąpienia takiego zagrożenia można nie stosować proponowanych ograniczeń.

Drogi i szlaki komunikacyjne

Sieć drogowa na terenie gminy Wielopole Skrzyńskie ukształtowana została w sposób ewolucyjny wraz z rozwojem zagospodarowania terenu. Ciągi drogowe powstały poprzez kolejne modernizacje techniczne utrwalające wcześniejsze przebiegi szlaków komunikacyjnych. Taki sposób kształtowania sieci poddaje się zazwyczaj różnym czynnikom zewnętrznym. W przypadku dróg przebiegających przez teren gminy Wielopole Skrzyńskie dominującym czynnikiem było zapewne ukształtowanie wysokościowe terenu. Znajduje to odzwierciedlenie w parametrach technicznych istniejących dróg.

Gmina Wielopole Skrzyńskie leży z dala od głównych szlaków komunikacyjnych. Przez teren gminy przebiega droga krajowa numer 986 relacji Tuszyna – Ropczyce – Wiśniowa. Jest to trasa rzadko uczęszczana, ale może stanowić walor w rozwoju gminy, ponieważ umożliwia dojazd z rejonów Mielca i Ropczyc w Bieszczady. Uzupełnienie sieci dróg powiatowych stanowią drogi gminne, których na terenie gminy jest 261 km, w tym 76 km o nawierzchni bitumicznej. Gmina ma najbardziej rozwiniętą sieć dróg w województwie wynikającą z bardzo rozrzuconej zabudowy. W lokalnej komunikacji sieć dróg gminnych uzupełniana jest przez drogi rolnicze i dojazdowe, których na terenie gminy jest 380 km, z czego 80 km posiada nawierzchnię utwardzoną.

Sieć dróg gminy Wielopole Skrzyńskie

Numer	Trasa	Długość (km)
<i>Drogi wojewódzkie</i>		
986	Tuszyna – Ropczyce - Wiśniowa	10,8
<i>Drogi powiatowe</i>		
1343R	Gnojnica - Broniszów	5,0

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELOPOLE SKRZYŃSKIE

1296R	Dębica – Wielopole Skrzyńskie	10,0
1348R	Brzeziny – Brzeziny Berdechów	1,7
1349R	Brzeziny – Jaszczurowa - Stępina	3,1
1327R	Broniszów- Szkodna	1,5
1342R	Sędziszów – Zagorzyce – Wielopole Skrzyńskie	4,5
1337R	Sędziszów – Bystrzyca – Wielopole Skrzyńskie	7,5

Źródło: UG Wielopole Skrzyńskie 2015r.

Stan techniczny dróg można ocenić jako średni. Główne drogi mają nawierzchnię bitumiczną, stanowią one mniejszość dróg twardych w Gminie. Pozostałe drogi to drogi gruntowe oraz utwardzone, przeważające w terenie.

Niekorzystną cechą istniejącego układu komunikacyjnego w gminie jest brak rozdzielenia przestrzeni ruchowej dla różnych rodzajów ruchu. Szczególnie dotkliwie dotyka to tzw. niechronionych uczestników ruchu – rowerzystów i pieszych, którzy przy braku wydzielonych ścieżek, czy chodników korzystają z jezdni dróg.

Nasilenie ruchu pieszych i rowerzystów ma miejsce lokalnie w poszczególnych miejscowościach. Najprawdopodobniej z powodu istniejącego ukształtowania terenu nie występuje ruch rowerowy pomiędzy nimi.

Istniejące ciągi chodników dla pieszych występujące np. w m. Wielopole Skrzyńskie wymagają uzupełnień oraz rozwijania wraz z zagospodarowaniem miejscowości oraz podstawowego układu drogowego. Część dróg gminnych, która w tej chwili posiada funkcję mieszaną o znikomym natężeniu ruchu kołowego, spełnia techniczne warunki ciągów pieszo – jezdnych.

Jedyną formą komunikacji zbiorowej funkcjonującą na terenie gminy Wielopole Skrzyńskie jest komunikacja autobusowa.

Linie autobusowe przebiegające przez gminę to:

1. Rzeszów – Strzyżów – Brzeziny – Wielopole
2. Rzeszów – Sędziszów – Ropczyce – Wielopole – Brzeziny / Strzyżów
3. Dębica / Sędziszów – Ropczyce – Wielopole – Nawsie / Wiśniowa - Strzyżów
4. Strzyżów – Nawsie
5. Ropczyce – Sędziszów – Zagórzyce – Szkodna - Wielopole
6. Sędziszów – Ropczyce – Gnojnica – Broniszów

Elektryfikacja

W gmina Wielopole Skrzyńskie została zelektryfikowana w latach 60-tych:

Glinik – 1960-61 r., Wielopole Skrzyńskie – 1961 r., Broniszów – 1965 r.,
Brzeziny – 1966-67 r., Nawsie – 1967 r.

Ponadto w części miejscowości została przeprowadzona reelektryfikacja:

Glinik – 1992 r., Wielopole Skrzyńskie – 1997 r., Nawsie – 1997 r., a Broniszów
w 1998 r.

Nowa sieć, po reelektryfikacji w pełni pokrywa zapotrzebowanie na energię elektryczną i jest w stanie zabezpieczyć ewentualne nowe inwestycje.

Teren ten posiada infrastrukturę elektroenergetyczną dostosowaną do wielkości terenów zabudowanych i generowanych przez nią potrzeb. Jest ona

najgęściejsza i najlepiej wyposażona w porównaniu z innymi terenami w gminie.

Sieć Średniego Napięcia była modernizowana w latach 80-tych i posiada 14 stacji typu STSa 20/250, STSa 100 z mocami transformatorów: 63, 100, 160 kVA. Stacje te dają możliwości wymiany transformatorów na większe i pewnego wzrostu mocy.

Teren wsi Glinik

Jest to teren rolniczy o zabudowie zagrodowej. Sieć Średniego Napięcia na terenie Glinika była modernizowana i dostosowana do aktualnych potrzeb w latach 90-tych. Istnieje 13 stacji transformatorowych, typowych STSa 20/250 o mocach 100 i 160 kVA. Ponieważ są to stacje nowego typu dają możliwości wymiany transforów i wzrostu mocy.

Teren wsi Broniszów

Sieć Średniego Napięcia na tym terenie była modernizowana w latach 90-tych i jest dostosowana do potrzeb. Posiada 4 stacje typu STS_{Spb} 20/250, STSR 20/250 o mocy 100kVA oraz dwie stacje stare typu ŻH 15 o mocy 100 kVA. Stacje STS oraz STSR pozwalają na rozbudowę, natomiast stare stacje ŻH należy wymieniać przewidując wzrost mocy.

Teren wsi Nawsie

Sieć Średniego Napięcia była modernizowana w latach 90-tych, lecz stacje są starego typu ŻH 15, które nie dają żadnej możliwości rozbudowy, dlatego w razie potrzeby należy je wymieniać na nowe. Sieć jest wystarczająca na obecne potrzeby.

Teren wsi Brzeziny

Modernizacja sieci na terenie wsi była przeprowadzana w latach 90-tych. Wystarczające są rezerwy mocy dla obecnych potrzeb.

W chwili obecnej teren posiada infrastrukturę elektroenergetyczną zmodernizowaną, dostosowaną do obecnych potrzeb, pozwalającą w zadowalającym stopniu pokryć zapotrzebowanie terenu w energię elektryczną.

Na terenie Wielopola przy drodze Wielopole Skrzyńskie – Sędziszów przewidywana jest w planie rezerwa terenu pod realizację nowego źródła zasilania – stacji 110/15 kV. Będą z niej wyprowadzone linie magistralne w kierunku: Sędziszowa, Ropczyc, Strzyżowa, Wiśniowej i Brzostka. Przy budowie tych linii będą wykorzystane częściowo linie istniejące jak również zaistnieje potrzeba budowy nowych odcinków.

Telefonizacja

W latach 1999-2002 przeprowadzono kompleksową telefonizację gminy Wielopole Skrzyńskie. Obecna infrastruktura pokrywa w 100% zapotrzebowanie na te usługi.

Na terenie gminy istnieje we wsi Broniszów jeden maszt telefonii komórkowej i w Wielopolu maszt telefonii komórkowej.

W 2015 roku powstała na terenie gminy sieć szerokopasmowa – z dwoma węzłami dystrybucyjnymi w Brzezinach i Wielopolu Skrzyńskim. Stanowi ona podstawę dla zapewnienia wysokiej jakości usług teleinformatycznych dla 100% mieszkańców gminy. Dodatkowo jest stanowi bazę dla dogodnego rozwoju szerokiego zakresu e-usług.

Gospodarka wodna

- Przez teren gminy przepływa rzeka Wielopolka, a jej dopływami są między innymi potoki Gnojnica, Budzisz i Zawadka.

Tereny zalewowe to łąki w dolinie Wielopolki, Liwka, Brzezinki, brak jest jednak operatów hydrologicznych określające dokładnie te tereny przy $Q_{1\%}$ i $Q_{5\%}$.

Na terenie gminy znajduje się 2 300 ha. terenów zmeliorowanych.

Na terenie gminy brak jest obszarów zasobnych w wody podziemne. Zaopatrzenie w wodę do celów bytowo gospodarczych i hodowli zwierząt następuje ze studni kopanych lub z wodociągów grawitacyjnych zasilanych w wodę z ujęć źródłanych lub wyżej położonych studni kopanych. Długość sieci wodociągowej ogółem 77,90 km w tym gmina 9,2 km zaś pozostałe 68,7 km. Liczba gospodarstw korzystających z sieci 1.477 w tym z sieci gminnej 30 szt.

W latach 2014-2015 zostały wykonane dwie studnie głębinowe w Wielopolu Skrzyńskim, które w części zaspokajają zapotrzebowanie na wodę mieszkańców planowane jest wykonanie kolejnych odwiertów w Gliniku i Broniszowie oraz rozbudowa systemu wodociągów w miejscowościach Broniszów, Glinik, Nawsie, Wielopole Skrzyńskie.

Gospodarka ściekowa

W latach 2013-2015 Gmina Wielopole Skrzyńskie zainicjowała wdrażanie systemu przydomowych oczyszczalni ścieków, zamontowano 45 przydomowych oczyszczalni ścieków. Urządzenia te zlokalizowane są w terenach nie pozwalających na wybudowanie zbiorczej kanalizacji sanitarnej,

jest to zgodne z koncepcją gospodarki ściekowej Gminy Wielopole Skrzyńskie. W 2014 roku rozpoczęto budowę sieci kanalizacyjnej dla miejscowości Wielopole Skrzyńskie. W kolejnych latach zaplanowano rozbudowę systemu kanalizacji sanitarnej i budowę oczyszczalni ścieków, zapewniającej obsługę 80% gospodarstw domowych z terenu Wielopola Skrzyńskiego, która przewiduje możliwość obsługi gospodarstw z terenu całej gminy. W dalszych latach planowane są działania, których celem jest kompleksowa kanalizacja pozostałych miejscowości gminy poprzez rozbudowę kanalizacji sanitarnej oraz montaż kolejnych przydomowych oczyszczalni ścieków.

Istnieją małe oczyszczalnie:

- typu „Miniblok” o przepustowości $Q=7,60 \text{ m}^3/\text{d}$ odbierająca ścieki z Ośrodka Zdrowia, Szkoły Podstawowej, Komisariatu Policji i Zlewni Mleka,
- złożę biologiczne o przepustowości $Q = 9,6 \text{ m}^3/\text{d}$ na które odprowadzane są ścieki w ilości $3,40 \text{ m}^3/\text{d}$ z Przedsiębiorstwa Przemysłu Skórzanego „ASKO”
- oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna o przepustowości $Q=40,0 \text{ m}^3/\text{d}$ Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowego „Kabanospol”, na którą odprowadzane są ścieki w ilości $25,0 \text{ m}^3/\text{d}$,
- złożę biologiczne dla Szkoły Podstawowej Brzeziny –Berdechów o przepustowości $Q= 3,60 \text{ m}^3/\text{d}$, na którą odprowadzane są ścieki w ilości $2,2 \text{ m}^3/\text{d}$.

Obecnie ścieki odprowadzane są do szczelnych zbiorników oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.

Gazownictwo

Gmina posiada sieć gazową średnioprężną o średnicach od Ø 32 do Ø 80mm. Z sieci tej zasilane są wszystkie wsie i tylko część wsi Brzeziny nie posiada sieci gazowej.

Zgazyfikowanie w poszczególnych wsiach na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosiło:

- wieś Wielopole Skrzyńskie zgazyfikowana w 50 %
- wieś Glinik zgazyfikowana w 50 %
- wieś Nawsie zgazyfikowana w 45 %
- wieś Brzeziny zgazyfikowana w 13 %
- wieś Broniszów zgazyfikowana w 70%

Wzdłuż wschodniej granicy gminy przebiega gazociąg wysokoprężny Ø250 o znaczeniu regionalnym, który poprzez stację redukcyjno pomiarową zasila gminę w gaz ziemny.

Gospodarka odpadami

Na terenie gminy brak jest składowiska odpadów komunalnych. Od 1 lipca 2013 wprowadzone zostały nowe zasady gospodarowania odpadami komunalnymi. Odpady komunalne z nieruchomości zamieszkałych odbiera przedsiębiorca z którym Gmina ma podpisaną umowę na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych. Podstawową zadaniem gminnej gospodarki odpadami jest selektywna zbiórka odpadów. Obowiązkiem właściciela nieruchomości jest złożenie deklaracji oraz uiszczanie stosownych

opłat. Negatywnym zjawiskiem są dzikie wysypiska śmieci mające ujemny wpływ na środowisko przyrodnicze i wygląd gminy.

Podstawowym źródłem zanieczyszczenia powietrza w gminie są kotłownie indywidualne lub zakładowe oraz środki transportu. Ilość emitowanych zanieczyszczeń w 1996 roku wyniosła ogółem: pyły 5 ton i gazy 774 tony. Stanowi to w przybliżeniu 0,11% udziału w emisji zanieczyszczeń województwa. Spośród zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery zdecydowaną przewagę mają zanieczyszczenia gazowe. Spowodowane jest to m.in. niedostatecznym wyposażeniem zakładów i domów w urządzenia redukcyjne. W 2015 roku Gmina Wielopole Skrzyńskie przyjęła Plan Gospodarki Niskoemisyjnej. Celem działań przyjętych w planie jest redukcja emisji gazów poprzez poprawę wydajności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Samorząd podejmuje działania propagujące zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz zastosowanie odnawialnych źródeł energii przez mieszkańców.

Własność nieruchomości

W chwili obecnej na terenie gminy nie ma przedsiębiorstw państwowych. Część mienia jest w posiadaniu gminy, w tym szkoły i obiekty użyteczności publicznej. Pozostała część stanowi indywidualną własność i własność spółdzielczą. (Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska, Bank Spółdzielczy)

W przypadku własności mieszkań wielkości te przedstawiają się następująco:

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELOPOLE SKRZYŃSKIE

W gminie Wielopole Skrzyńskie w 2002 r. istniało 1.917 mieszkań prywatnych, z tego najwięcej w Brzezinach 29,3% ogółu, Wielopolu Skrzyńskim 25,7%, Nawsiu 19,2%, Gliniku 16,3%, Broniszów 9,5%

W przypadku własności gruntów w gminie Wielopole Skrzyńskie dominuje własność prywatna. która stanowi 86,2% ogółu gruntów, grunty Skarbu Państwa stanowią 8,9%, a grunty komunalne 4,5%.

W gminie znajdują się 1 847 gospodarstwa indywidualne oraz 205 działek rolnych.

Większe kompleksy leśne na terenie gminy Wielopole Skrzyńskie stanowią własność państwa i podlegają zarządowi Nadleśnictwa Lasów Państwowych w obrębie Strzyżów i Wiśniowa.

Stan obiektów dziedzictwa kulturowego

Obiekty i założenia wpisane do rejestru ochrony zabytków:

1. Kościół pod wezwaniem Wniebowzięcia Matki Bożej w Wielopolu Skrzyńskim
(A – 1040 z 10.08.1979 r.)
2. Plebania przy kościele pod wezwaniem Wniebowzięcia Matki Bożej w Wielopolu
(A –28 z 21.09.2000 r.)
3. Park podworski w Broniszowie (pomniki przyrody)
(A – 1225 z 22.05.1991 r.)

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELOPOLE SKRZYŃSKIE

4. Kościół Parafialny pod wezwaniem Św. Mikołaja w Brzezinach (A – 96 z 23.09.1936 r.)
5. Zespół Dworski w Brzezinach (A – 983 z 04.10.1976 r., dwór, stodoła dworska, spichlerz dworski, resztki parku)
6. Spichlerz przy zagrodzie nr 21 (A – 1015 z 18.10.1978 r.)
7. Stanowiska archeologiczne:
 - na miejscu dawnego zamczyska, za szkołą w Wielopolu

Obiekty i założenia wartościowe lub chronione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

JEDNOSTKI OSADNICZE

1. Układ urbanistyczny byłego miasta Wielopola Skrzyńskiego z 1348 r.
2. Park krajobrazowy w Broniszowie
3. Zespół podworski w Brzezinach
4. Teren kościoła wraz z otoczeniem oraz XIX-wieczny cmentarz w Brzezinach

OBIEKTY ZABYTKOWE

1. Pozostałości parku dworskiego z XIX w w Broniszowie,
2. Kościół w Brzezinach,

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELOPOLE SKRZYŃSKIE

3. Zabudowa wsi w Brzezinach, Gliniku, Wielopolu (domy z XIX w),
4. Kapliczki, figury i krzyże przydrożne w Brzezinach, Gliniku, Nawsiu, Wielopolu.
5. Dwór w Nawsiu (dom nr 188),
6. Ekspozycja widokowa na panoramę Wielopola,
7. Cmentarze w Wielopolu i Rzegocinie,
8. Stara szkoła w Broniszowie (obecnie dom nr 199),
9. Folwark w Nawsiu-Rządcówce (dom nr 188),
10. Leśniczówka przy Budziszu.

Komunikacja:

1. Istniejący układ komunikacyjny gminy pozwala na pełną obsługę terenów zainwestowanych. Zróżnicowany jest jednakże poziom tej obsługi ze względu na stan techniczny dróg i funkcjonowanie komunikacji zbiorowej.
2. Istniejąca sieć drogowa w obecnym podziale funkcjonalnym jest dostosowana do potrzeb komunikacyjnych gminy w zakresie połączeń zewnętrznych i wewnętrznych. Ruch tranzytowy przez teren gminy jest marginalny i realizowany głównie poprzez drogę wojewódzką Ropczyce – Wiśniowa.

3. Istniejące parametry techniczne dróg w większości nie odpowiadają wymaganiom dla klas funkcjonalno – technicznych wynikającym z obowiązujących przepisów.
4. Większość dróg na terenie gminy nie jest wyposażona w wydzielone ciągi przeznaczone dla ruchu rowerzystów i pieszych. Jedynym wyjątkiem jest centrum Wielopola Skrzyńskiego i Glinika, gdzie występują chodniki dla pieszych bezpośrednio przy jezdni. Konieczność budowy chodników jest szczególnie widoczna w przypadku centrum Wielopola Skrzyńskiego i Glinika.
5. Większość dróg na terenie gminy wykazuje znaczne niedostatki pod względem stanu technicznego. Dotyczy to zarówno nawierzchni dróg, jak również odwodnienia, oznakowania i urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego.

5. Gospodarka

Rolnictwo

Gmina Wielopole Skrzyńskie jest gminą o charakterze typowo rolniczym. Pola uprawne rozmieszczone są równomiernie na terenie całej gminy. Po stronie północno – wschodniej poprzecinane są licznymi dolinami z zielenią łągową oraz ciekami wodnymi. Na omawianym obszarze występują duże nachylenia terenu, co utrudnia uprawę oraz dojazd do pól. W gminie występują zróżnicowane warunki klimatyczne, które oddziałują na wielość plonów i zbiorów. Najmniej korzystne warunki posiada wieś Brzeziny i północna część wsi Nawsie oraz Wielopole Skrzyńskie, Broniszów, gdzie w stosunku do innych wsi gminy prace opóźnione są o około 2 tygodnie. Praca na roli jest uciążliwa, ze względu na górzysty, trudny do zmechanizowania teren.

Średnia powierzchnia indywidualnych gospodarstw rolnych według rodzajów użytków gminy Wielopole Skrzyńskie na tle innych gmin województwa.

Gmina	Średnio w 1 gospodarstwie rolnym (hektary)							
	Grunt y ogół e m	Użytki rolne	Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwisk a	Lasy i grunty leśne	Pozostał e
Wielopo le Skrz.	5,0	4,0	3,3	0,0	0,4	0,3	0,7	0,3
Ostrów	4,3	3,4	2,1	0,0	1,0	0,3	0,6	0,3
Krasne	2,4	2,1	1,5	0,1	0,5	0,1	0,1	0,2
Wiśniow a	4,1	3,5	2,8	0,1	0,2	0,4	0,5	0,1
Raniżów	602	5,4	3,6	0,0	1,5	0,3	0,5	0,3

Źródło: US Rzeszów 2014 r.

W ogólnej powierzchni gruntów ornych przewagę stanowią grunty klasy IVa i IVb. Około 70% ogólnej powierzchni gruntów zielonych zajmują gleby klasy IV.

Zmeliorowanych jest 1 852 ha użytków rolnych, w tym 410 ha użytków zielonych. Zmeliorowane grunty obejmują wsie: Glinik, Nawsie – strona południowa oraz łąki w dorzeczu rzeki Wielopolki i Brzezinki.

W gminie znajdują się 1 847 gospodarstwa indywidualne oraz 205 działek rolnych. Średnia wielkość gospodarstwa rolnego wynosi 3,35 ha.

W produkcji roślinnej dominują zboża, których ogólna powierzchnia upraw wynosi 2 254 ha, co stanowi 53% ogólnej powierzchni zasiewów. Wśród zbóż największą powierzchnię zajmuje pszenica – 1323 ha, około 50% ogólnej powierzchni zasiewów zbóż.

Powierzchnia podstawowych upraw w gminie Wielopole Skrzyńskie.

Rodzaj upraw	Powierzchnia upraw ogółem (ha)
Zboża ogółem	2 254
Pszenica	1 323
Żyto	391
Jęczmień	155
Owies	250
Pszenżyto	135
Ziemniaki	830
Strączkowe pastewne	31
Motylkowe pastewne	1 166
Okopowe pastewne	1 222
Warzywa	47
Kukurydza	115

Źródło: Opr. własne 2015 r.

Działalność rolnicza indywidualnych gospodarstw skoncentrowana jest przede wszystkim na konsumpcji i zaspokajaniu własnych potrzeb. Taka działalność prowadzona jest przez 63% gospodarstw, a tylko 32% gospodarstw przeznaczają produkcję głównie na rynek. Z ogólnej powierzchni upraw zbóż – 2 254 ha, tylko produkcja 135 hektarów – 6% przeznaczona jest na sprzedaż. Sytuacja wygląda mniej korzystnie w przypadku upraw ziemniaków, z ogólnej liczby 830 ha na sprzedaż jest przeznaczane tylko 4%, czyli z 33 hektarów. Dla porównania w województwie podkarpackim w skali wsi przeznaczane jest ogółem około 21% upraw zbóż i 8,5% upraw ziemniaka.

Perspektywy rozwojowe w gminie dla rolników indywidualnych utrzymujących się wyłącznie lub głównie z pracy na własnym gospodarstwie, według ich oceny, nie są optymistyczne.

HODOWLA

Tradycyjną formą hodowli w gminie jest hodowla trzody chlewnej. W porównaniu z innymi gminami Wielopole wyróżnia się ze względu na ilość hodowlanych koni i bydła.

W ostatnich latach zauważa się spadek pogłowia zwierząt gospodarskich, zwłaszcza bydła mlecznego. Powodem takiej sytuacji są niskie ceny skupu oraz trudności z dostawą mleka do zlewni, zlikwidowane zostały, bowiem etaty osób organizujących jego odbiór od rolników.

Wszystkie zwierzęta hodowane są wyłącznie przez prywatnych hodowców.

Na terenie gminy nie ma punktów skupowych zboża i ziemniaków. Nadwyżki rolnicy sprzedają w obrocie międzysąsiedzkim. Istniejące trzy punkty skupu owoców odbierają od rolników owoce jagodowe i jabłka przemysłowe. Skup żywca wołowego i wieprzowego prowadzi miejscowy zakład „Kabanospol”. Skup prowadzony jest na terenie zakładu oraz przez agentów z gmin sąsiedzkich. Ceny za 1 kg są zbliżone do siebie. W gminie Wielopole Skrzyńskie obserwuje się wyraźny brak przemysłu przetwórczego, szczególnie przetwórci mleka oraz owoców i warzyw, które mogłyby zagospodarować istniejące nadwyżki w produkcji rolnej.

Mimo niekorzystnego ukształtowania terenu (stromy stoki, wąwozy) należy podkreślić, że pola te są uprawiane, mało jest nieużytków w gminie, a występujące towarzyszą głównie ciekowi wodnym.

W ostatnich latach w Gminie Wielopole Skrzyńskie zawiązały się grupy producentów rolnych, głównie producentów mleka. Szansą na rozwój jest produkcja ekologiczna oraz kreowanie produktów lokalnych.

Działalność produkcyjna

Na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie dominują małe rodzinne firmy działające głównie w handlu, usługach i budownictwie ale coraz większą rolę odgrywa turystyka.

Aktywnych jest 296 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w KRS 13, zaś według CEIDG 283.

W chwili obecnej w gminie nie ma przedsiębiorstw państwowych.

W Wielopolu Skrzyńskim funkcjonują następujące znaczące zakłady produkcyjne:

1. PPHiU „Kabanospol” sp. z o.o.. Firma zajmuje się produkcją i zbytem wyrobów branży mięsnej. Została utworzona w 1990 roku. . W perspektywie przedsiębiorstwo zamierza utrzymać dotychczasowy poziom produkcji i zatrudnienia, co uzależnione jest od rynków zbytu i zakupu surowca.
2. PPHU „Drewspan” s.c. Firma powstała w 1996 roku. Zajmuje się produkcją i sprzedażą wyrobów drewnianych.
3. PPU „Drewnsystem” s.c. Firma powstała w 1997 roku. Prowadzi sprzedaż wyrobów drewnianych i drewnopodobnych, świadczy usługi wózkiem widłowym.
4. Z.P.O. „ASKO” sp. z o.o. – firma powstała na bazie Spółdzielni Przemysłu Obuwniczego „ASKO” postawionej w stan upadłości w 1997 roku. Przedsiębiorstwo produkuje wyroby specjalistycznej galanterii skórzanej.
5. PHU Fanum zajmujące się produkcją maszyn CNC do drewna, aluminium i tworzyw sztucznych.

We wsi Brzeziny zlokalizowany jest „mini” tartak.

Działalność usługowo-handlowa

Skoncentrowana jest przy głównych ciągach komunikacji kołowej, w obiektach wolno stojących lub zlokalizowana w budynkach mieszkalnych (Nawsie, Glinik).

Oferta usługowo – handlowa nie jest wystarczająca w stosunku do potrzeb mieszkańców okolicznych wsi (ogranicza się do sklepów spożywczo – przemysłowych oraz punktów wymiany butli gazowych, o wątpliwym stanie technicznym, zaopatrzeniowym oraz estetycznym).

Jedynie w Wielopolu Skrzyńskim głównie w przestrzeni przyrynkowej skupiona jest największa część usług znajdujących się w gminie. Można tu zaobserwować największe zróżnicowanie oferty handlowej (tj. sklepy: odzieżowe, motoryzacyjne, obuwnicze, mięsne) oraz usługowej (tj. gabinety stomatologiczne, usługi weterynaryjne, usługi meblarskie, zakłady fryzjerskie.).

6. Sfera społeczna

Sytuacja demograficzna i społeczna terenu.

Gmina liczy 8 394 mieszkańców, około 51% stanowią kobiety. Gęstość zaludnienia na 1 km kw. wynosi obecnie 90 osób.

Sołectwo / wieś	Ludność
Broniszów	847
Brzeziny	2 598
Glinik	1 457
Nawsie	1 604
Wielopole Skrzyńskie	2 038
Ogółem	8 394

Źródło: UG Wielopole Skrzyńskie 2015 r.

Pod względem zaludnienia gmina Wielopole Skrzyńskie należy do jednostek o średniej liczbie mieszkańców. Gmina posiada ujemny przyrost naturalny będący odbiciem powszechnych tendencji w większości miejscowości Polski. Na poziom ludności wpływ mają również migracje. Od kilku lat obserwuje się negatywne zjawisko opuszczania wsi przez ludzi młodych. Główną przyczyną migracji jest poszukiwanie miejsca pracy.

Przeważająca większość mieszkańców jest narodowości polskiej.

W 2014 roku w gminie ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 30,4% ogółu ludności, z niewielką przewagą mężczyzn, w wieku produkcyjnym – 55,9 z tego w wieku mobilnym 36,4% ogółu ludności. Mieszkańców w wieku poprodukcyjnym było 13,7%. Na 100 osób w wieku nieprodukcyjnym przypada 82 osoby w wieku produkcyjnym. Współczynnik aktywności zawodowej w gminie w 2014 r. wynosił 63% .

Warunki i jakość życia mieszkańców

W gminie Wielopole Skrzyńskie znajduje się 1 787 domów jednorodzinnych. Średnia powierzchnia użytkowa tych domów wynosi 90 m kw. Budynki te w 70% wyposażone są w centralne ogrzewanie i urządzenia sanitarne.

Zasoby mieszkaniowe na tle innych gmin województwa

Miejscowość	Liczba osób		Powierzchnia użytkowa (m kw.)	
	Na 1 mieszkanie	Na 1 izbę	1 mieszkania	Na 1 osobę
Wielopole Skrzyńskie	4,18	1,33	69,1	16,5
Ostrów	3,96	1,18	71,9	18,1
Krasne	4,16	1,05	83,1	20,0
Wiśniowa	4,31	1,25	71,1	16,5
Raniżów	4,31	1,25	75,9	17,6

Źródło: Opracowano na podstawie danych z Urzędu Gminy w Wielopolu Skrzyńskim.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELOPOLE SKRZYŃSKIE

W zachodniej części gminy przeważa zabudowa mieszkaniowa zagrodowa o charakterze rozproszonym związana z produkcją rolną, natomiast w części wschodniej zabudowa o charakterze skupionym, zlokalizowana wzdłuż głównych ciągów komunikacji kołowej, związana głównie z produkcją rolną, ale też z usługami, produkcją lub wyłącznie funkcją mieszkaniową.

Ogólny stan techniczny zabudowy można ocenić jako dobry. W większości jest to zabudowa murowana o nieciekawej architekturze, budynki bywają niewykończone. Można spotkać również obiekty drewniane (przeważnie budynki gospodarcze) o złym stanie technicznym, ale stanowiące o tożsamości kulturowej i historycznej gminy. W centrum wsi Wielopole Skrzyńskie, odtworzony został historyczny rynek miasteczka Wielopole Skrzyńskie z małą architekturą.

W Wielopolu Skrzyńskim znajduje się ośrodek rekreacyjno - sportowy z boiskiem do piłki nożnej, kortem tenisowym i placem zabaw dla dzieci. Przy Publicznym Gimnazjum znajduje się kompleks sportowy „Orlik”.

Mieszkańcy gminy mają do dyspozycji następujące usługi publiczne:

URZĘDY, ADMINISTRACJA

- a. Urząd Gminy w Wielopolu Skrzyńskim
- b. Urząd Stanu Cywilnego w Wielopolu Skrzyńskim
- c. Poczta Polska Urząd Pocztowy w Wielopolu Skrzyńskim

- d. Poczta Polska Urząd Pocztowy w Brzezinach
- e. Bank Spółdzielczy w Wielopolu Skrzyńskim
- f. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- g. Warsztaty Terapii Zajęciowej

EDUKACJA

Na terenie gminy Wielopole Skrzyńskie znajduje się 7 szkół podstawowych i Gimnazjum Publiczne. Naukę pobiera 587 uczniów szkół podstawowych, 268 uczniów Gimnazjum i 184 przedszkolaków.

- a. Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 w Brzezinach- Berdechowie
- b. Publiczna Szkoła Podstawowa w Gliniku,
- c. Publiczna Szkoła Podstawowa im.Karola Olszewskiego
- d. Szkoła Podstawowa im. Tadeusza M. Kantora w Wielopolu Skrzyńskim
- e. Publiczne Gimnazjum im. ks Jerzego Popiełuszki w Wielopolu Skrzyńskim
- f. Samorządowe Przedszkole im. Krasnala Hałabały w Wielopolu Skrzyńskim
- g. Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 1 im. mjr Ludwika Marszałka "Zbroi" w Brzezinach.
- h. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Sybiraków w Nawsiu,

We wsiach Brzeziny, Broniszów, Glinik i Nawsie w szkołach podstawowych znajdują się oddziały przedszkolne. W planach jest powstanie oddziału przedszkolnego przy szkole podstawowej w Wielopolu Skrzyńskim.

BEZPIECZEŃSTWO I PORZĄDEK PUBLICZNY I OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA

- a. Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej w Brzezinach
- b. Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej w Gliniku
- c. Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej w Broniszowie
- d. Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej w Nawsiu
- e. Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej w Wielopolu Skrzyńskim

ZDROWIE

W Wielopolu Skrzyńskim znajduje się Niepubliczny Opieki Zdrowotnej „PIOMAR” oraz gabinety stomatologiczne w Wielopolu i Brzezinach. W Brzezinach znajduje się gabinet rehabilitacji. Mieszkańcy wsi Broniszów leczeni są w Ośrodku Zdrowia w Niedźwiadzie. Ze specjalistycznej służby zdrowia mieszkańcy korzystają poza granicami gminy, w przychodniach w Ropczycach, Dębicy, Strzyżowie i w Rzeszowie. Pacjenci z gminy hospitalizowani są w szpitalu Sędziszowie, Strzyżowie, Dębicy i w Szpitalach Wojewódzkich nr 1 i 2 w Rzeszowie.

KULTURA

Gminny Ośrodek Kultury i Wypoczynku w Wielopolu Skrzyńskim

Filia GOKiW i Biblioteka Publiczna w Brzezinach

Filia GOKiW w Broniszowie

Filia GOKiW i biblioteka publiczna w Nawsiu

Budynek Kulturalno – Oświatowy w Wielopolu Skrzyńskim z biblioteką publiczną

USŁUGI ZWIĄZANE Z ROLNICTWEM

- a. Agrol-Bud Tęczar Sp. z o.o. (środki ochrony roślin, nasiona)
- b. Rol-Mot Sklep Rolno - Przemysłowy
- c. GS „Samopomoc Chłopska” w Wielopolu Skrzyńskim
- d. Młyn gospodarczy w Wielopolu Skrzyńskim i Gliniku

OBIEKTY SAKRALNE, CMENTARZE

- Kościół parafialny pod wezwaniem św. Mikołaja w Brzezinach
- Kaplica parafialna w Berdechowie
- Kaplica pod wezwaniem św. Józefa Robotnika w Broniszowie
- Kościół parafialny pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP w Wielopolu Skrzyńskim
- Kościół parafialny pod wezwaniem Maksymiliana Kolbego w Gliniku
- Kościół parafialny pod wezwaniem św. Andrzeja Boboli w Nawsiu
- Cmentarz w Brzezinach
- Cmentarz w Gliniku

- Cmentarz w Nawsiu
- Trzy cmentarze w Wielopolu Skrzyńskim

Pomoc społeczna w gminie Wielopole Skrzyńskie

W gminie Wielopole Skrzyńskie z pomocy społecznej korzysta 1400 osób. Głównie z przyczyn ekonomicznych – tj ubóstwa i bezrobocia. Niepełnosprawność oraz długotrwała choroba to przyczyna korzystania z pomocy społecznej 25% świadczeniobiorców. 11,6% korzysta z pomocy z uwagi na wielodzietność, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Świadczenia pomocy społecznej otrzymują głównie osoby z niskim wykształceniem. Osoby korzystające z pomocy społecznej z uwagi na czynniki ekonomiczne, niski poziom wykształcenia, niskie kwalifikacje zawodowe, brak doświadczenia zawodowego i umiejętności wymaganych przez pracodawców pozbawione są szans na znalezienie i utrzymania zatrudnienia, dlatego konieczne są działania aktywizujące, motywujące, edukacyjne zawarte w celach Strategii. Ubóstwo jest najistotniejszym czynnikiem wpływającym na zjawisko wykluczenia społecznego. Zaledwie 12% osób korzystających ze świadczeń posiada wykształcenie średnie bądź wyższe. Większość ubiegających się o pomoc mieszka w domach drewnianych bez centralnego ogrzewania. Dominującym problemem jest duże bezrobocie, wzrost alkoholizmu i ilości bezdomnych.

Rynek pracy

Lokalny rynek pracy tworzą głównie pięć działających przedsiębiorstw, gospodarstwa rolne oraz małe rodzinne przedsiębiorstwa, działające głównie w

sferze usług i handlu. Stopa bezrobocia w gminie przewyższa stopę bezrobocia w powiecie ropczycko- sędziszowskim i w województwie aż 48% bezrobotnych to osoby długotrwale bezrobotne z czego 63% to kobiety. Osoby do 30 roku życia i osoby powyżej 50 roku życia stanowią 58% mieszkańców pozostających bez pracy. Aż 26,6% ogółu bezrobotnych to osoby bez kwalifikacji zawodowych, 19,9% bezrobotnych posiada wykształcenie zasadnicze gimnazjalne i podstawowe, 30,8% średnie zawodowe, 32% średnie ogólnokształcące. Najczęstszym deklarowanym powodem bierności zawodowej jest brak doświadczenia zawodowego (26,9%) niskie lub/i nieadekwatne do warunków na rynku pracy kwalifikacje zawodowe (26,6%) dlatego bardzo ważną rolę w Strategii Rozwoju odgrywają działania aktywizujące m.in. kursy i szkolenia zgodne z predyspozycjami uczestników i zapotrzebowaniem rynku pracy.

Na koniec 2013 roku w sektorze rolniczym na Podkarpaciu pracowało 17,87% aktywnych zawodowo, natomiast na obszarze gminy 38%, przy średniej wielkości gospodarstwa 3 ha. Silnie rozdrobniona struktura gospodarstw rolnych, niska ekonomiczna ich wydajność bardzo często prowadzą do bezrobocia ukrytego. 89,9% ogółu bezrobotnych w powiecie ropczycko-sędziszowski to mieszkańcy wsi.

7. Partycypacyjny charakter Strategii

W ramach prac nad koncepcją nowej Strategii Rozwoju Gminy Wielopole Skrzyńskie, która będzie realizowana przez gminę w latach 2015-2020 zastosowano szereg działań aktywizujących, informujących, promocyjnych umożliwiających mieszkańcom efektywny wpływ na kształt rodzącej się Strategii. Zaangażowanie społeczności lokalnej w przygotowanie Strategii uwzględniało udział przedstawicieli sektora publicznego oraz gospodarczego stanowiące podsumowanie poprzedniego okresu programowania i zaproszenie do pracy nad konstruowaniem założeń nowej Strategii. Udostępniono ankietę dla mieszkańców gminy na stronie internetowej gminy www.wielopole.eu, przeprowadzono otwarte spotkania z mieszkańcami każdej z wsi gminy Wielopole Skrzyńskie, które odbywały się według następującego harmonogramu:

- sala GOKiW Wielopole Skrzyńskie 16.11.2015 r.
- Świetlica Wiejska w Broniszowie 18.11.2015 r.
- Filia Gminnego Ośrodka Kultury w Nawsiu 20.11.2015 r.
- Filia Gminnego Ośrodka Kultury w Brzezinach 23.11.2015 r.
- Remiza OSP w Gliniku 25.11.2015 r

Spotkania miały charakter warsztatowy, na których określono listę potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców, przygotowano analizę SWOT czyli mocne, słabe strony oraz szanse i zagrożenia, na tej podstawie określono cele Strategii.

Z ankiet wyłoniono listę przedsięwzięć, które mieszkańcy uważają za priorytetowe do realizacji. Są to działania skupione wokół poprawy jakości

życia mieszkańców - inwestycyjne dotyczące budowy oświetlenia ulicznego, chodników, parkingów, remontu zabytków, rozbudowy i wyposażenia domów kultury, budowy boisk sportowych, promocja regionu, propagowanie idei produktów lokalnych.

8. Analiza SWOT

Analiza umożliwia dokonanie porównania czynników wewnętrznych oraz zewnętrznych, które w przyszłości mogą mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego. Stanowi przydatną informację przy porównaniu zasobów i otoczenia gminy Wielopole Skrzyńskie i określeniu kierunków jej rozwoju. Stawiając na mocne strony i wykorzystując szanse można skutecznie niwelować słabości i unikać zagrożeń.

Wśród mieszkańców gminy była przeprowadzona ankieta. Jej celem było wskazanie, które spośród słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń są uważane za najistotniejsze. Ankietę przeprowadzono przy pomocy formularza rozposzechnianego na spotkaniach konsultacyjnych oraz udostępniono na stronie internetowej gminy Wielopole Skrzyńskie. W ankiecie wzięło udział 105 respondentów, mieszkańców gminy Wielopole Skrzyńskie. Z których 56 (53,34%) to kobiety, natomiast 47,22 (46,66 %) to mężczyźni. Największa grupa ankietowanych mieści się w przedziale wiekowym 26-45, drugą najliczniejszą jest przedział 46-60 lat.

W ankiecie poproszono respondentów o odpowiedź na poszczególne bloki pytań i tak na pytania o priorytetowe kierunki rozwoju gminy w trzech wskazanych obszarach, najczęściej wskazań otrzymał:

1. przemysł i nowe technologie 49%,
2. działalność rolnicza 36%,

3. działalność turystyczna 15%.

W sferze rozwoju przedsiębiorczości i efektywności rolnictwa

na pytanie jak oceniasz atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy 25% respondentów oceniło jako bardzo złą, złą 10%, średnią 26%, dobrą 30%, bardzo dobrą 3%.

Kolejnym pytaniem było: jak oceniasz możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy 45% odpowiedziało, że bardzo źle, 35% źle, średnio 13%, dobrze 7%, żaden z respondentów nie wystawił oceny bardzo dobrej.

W pytaniu jak oceniasz warunki prowadzenia działalności gospodarczej 28% respondentów oceniło ją jako bardzo złą, 32% złą, średnio 15%, dobre 13%, zaś 12% uznało za bardzo dobre.

Jak oceniasz dostępność usług na terenie gminy (handel, punkty usługowe) 30% uznało je za bardzo złą, 36% złą, 25% średnio, 5% dobre, 4% bardzo dobre.

Jak oceniasz poziom dostępności lokali gminnych przeznaczonych pod działalność gospodarczą (standard, koszty utrzymania lokalu) za bardzo złą uznało je 59% respondentów, 15% złą, 18% średnio, 5% dobre, 3% bardzo dobre.

Na pytanie jak oceniasz stan dróg w swojej miejscowości i gminie 5% respondentów wypowiedziało się, że bardzo źle, 15 złą, 45% średnio, 20% dobre i bardzo dobre 15%.

Na pytanie jak oceniasz małą infrastrukturę drogową w gminie (ciągi rowerowe - piesze, oświetlenie, przystanki, itp.) 47% respondentów stwierdziło że bardzo źle, 33% złą, średnio 10%, 7% dobrze i 3% bardzo dobrze.

Na pytanie jak oceniasz komunikację zbiorową w gminie (linie autobusowe) 23% udzieliło odpowiedzi bardzo źle, 29% źle, 31% średnio, 15% dobrze, 2% bardzo dobrze.

Na pytanie jak oceniasz poziom rozwoju sieci wodociągowej 28% respondentów odpowiedziało, że bardzo źle, 37% źle, 15% średnio, 14% dobrze, 6% bardzo dobrze.

Jak oceniasz poziom rozwoju sieci kanalizacyjnej? 60% bardzo źle, 23% źle, 10% średnio, 7% dobrze, 0% bardzo dobrze.

Jak oceniasz dostęp do internetu w Twojej miejscowości 5% respondentów odpowiedziało że bardzo źle, 9% źle, 66% średnio, 13% dobrze, 7% bardzo dobrze.

Jak oceniasz poziom zaangażowania mieszkańców w sprawy społeczności lokalnej – 16% bardzo źle, 23% źle, 30% średnio, 17% dobrze, 14% bardzo dobrze.

Na pytanie jak oceniasz poziom reprezentowania interesów mieszkańców, ich potrzeb przez wybrane władze lokalne 11% respondentów odpowiedziało że bardzo źle, 10% źle, 43% średnio, 18% dobrze, 18% bardzo dobrze.

Jak oceniasz poziom usług społecznych w gminie 15% respondentów odpowiedziało że bardzo źle, 55% źle, 19% średnio, 8% dobrze, bardzo dobrze 3%.

Jak oceniasz dostępność do usług ochrony zdrowia w gminie (podstawowa opieka medyczna, apteki, stomatolog) 13% respondentów oceniło ją jako bardzo złą, 25% złą, 40% średnią, 13% dobrą, 8% bardzo dobrą.

Jak oceniasz atrakcyjność turystyczną gminy (ilość i jakość zabytków, miejsc atrakcyjnych pod względem przyrodniczym, stan środowiska naturalnego, ob-

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELOPOLE SKRZYŃSKIE

szary chronione i rezerwy, ścieżki przyrodnicze i edukacyjne) 3% oceniło ją jako bardzo złą, 2% złą, 65% średnią, 19% dobrą, 11% bardzo dobrą.

Jak oceniasz poziom bazy turystyczno - wypoczynkowej (baza noclegowa, gastronomiczna) 36% oceniło ją jako bardzo złą, 20% złą, 19% średnią, 13% dobrą, 2% bardzo dobrą.

Jak oceniasz ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci i młodzieży: 12% bardzo źle, 19% źle, 39% średnio, 17% dobrze, 13% bardzo dobrze.

Jak oceniasz ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów 10% respondentów wypowiedziało się, że bardzo źle, 13% źle, 49% średnio, 15% dobrze, 13% bardzo dobrze.

Jak oceniasz działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów 6% oceniło te działania jako bardzo złe, 4% złe, 61% jako średnio, 13% dobre, 16% bardzo dobre.

Jak oceniasz jakość usług świadczonych przez obiekty kulturalne na terenie gminy (świetlice i biblioteki) 30% wypowiedziało się, że bardzo źle, 37% źle, 20% średnio, 7% dobrze, 6% bardzo dobrze. Jak oceniasz jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno - rozrywkowych odbywających się na terenie gminy 21% respondentów wypowiedziało się że ocenia ją bardzo źle, 13% źle, 44% średnio, 12% dobrze i 10% bardzo dobrze.

W sferze wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców oraz efektywności systemu edukacji zadano następujące pytania:

jak oceniasz poziom edukacji w gminie (np. jakość kształcenia) respondenci ocenili ją w 5% jako bardzo złą, w 9% złą, 61% średnią, 13% dobrą, 12% bardzo dobrą.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELOPOLE SKRZYŃSKIE

Jak oceniasz standard obiektów oświatowych w gminie (przedszkola, szkoły) 18% oceniło go jako bardzo zły, 26% zły, 34%, średni, 13%, dobry, 9% bardzo dobry.

Jak oceniasz dostępność zajęć dodatkowych dla uczniów np. zajęcia wyrównawcze 32% respondentów oceniło go jako bardzo zły, 19% jak zły, 36% średni, 7% dobry, 5% bardzo dobry.

W sferze środowiska i przestrzeni gminy Wielopole Skrzyńskie na pytania:

Jak oceniasz estetykę przestrzeni publicznej w swojej miejscowości 3% respondentów odpowiedziało, że bardzo źle, 5% źle, 36% oceniło ją jako średnią, 19% dobrą, 17% bardzo dobrą.

Kolejnym pytaniem było: jak oceniasz stan środowiska naturalnego na terenie gminy odpowiedzi przedstawiały się następująco: 0% bardzo źle, 0% źle, 39% średnio, 42% dobrze, 19% bardzo dobrze.

Kolejnym pytaniem jest jak oceniasz efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie?) 17% bardzo źle, 25% źle, 39% średnio, 11% dobrze, 8% bardzo dobrze.

Jak oceniasz aktualną politykę gminy w zakresie segregacji i odbioru śmieci (czy spełnia oczekiwania?) jako żaden z respondentów nie odpowiedział źle i bardzo źle, 3 %, 64% średnio, 20% dobrze, 13% bardzo dobrze.

Jako największe bariery społeczne w rozwoju gminy Wielopole Skrzyńskie respondenci wskazali:

bezrobocie w tym ukryte i długotrwałe 35%,

niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców 26%,

niska aktywność społeczna i zawodowa mieszkańców 15%,

niski poziom wykształcenia mieszkańców 12%,

niskie kwalifikacje zawodowe mieszkańców 10%,

wzrost liczby rodzin korzystających z opieki społecznej 8%

brak świetlic szkolnych/żłobka/domu pobytu dziennego dla seniorów 2% .

Standard życia w gminie Wielopole Skrzyńskie respondenci ocenili następująco:

- wysoko 15%,
- średnio 63%,
- nisko 22%.

W zapytaniu o wskazanie przez respondentów ankiety najważniejszych zadań/inwestycji/projektów koniecznych do zrealizowania lub najpilniejsze do zrealizowania w danej miejscowości do 2020 na zaproponowane działania uzyskano następującą ilość wskazań:

1. Budowa wodociągów 15%
2. Budowa kanalizacji sanitarnej 11%
3. Rozbudowa/ modernizacja dróg gminnych 10%
4. Rozwój edukacji (zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży, szkolenia zawodowe, kursy przedsiębiorczości) 9%
5. Budowa chodników/ ścieżek rowerowych 8%
6. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej 7%

7. Modernizacja i wyposażenie placówek oświatowych 6%
8. Budowa parkingów 5%
9. Budowa placu zabaw 4 %
10. Rozbudowa oświetlenia ulicznego/ modernizacja istniejącego w oparciu o odnawialne źródła energii 4%
11. Utworzenie strefy ekonomicznej sprzyjającej rozwojowi przedsiębiorczości 4%
12. Promocja gminy 3%
13. Utworzenie targowiska na terenie gminy 3%
14. Budowa lub poprawa standardu obiektów sportowych 3%
15. Utworzenie inkubatora przetwórstwa spożywczego (miejsca wyposażonego i przystosowanego do wyrobu i przechowywania lokalnych produktów np. sera, chleba, soków, dżemów itp.) 3%
16. Modernizacja obiektów ochrony zdrowia 2%
17. Remont zabytków 1%
18. Modernizacja świetlic wiejskich/bibliotek/placówek kulturalnych 1%
19. Utworzenie spółdzielni socjalnej 1%

Poniżej przedstawiamy analizę SWOT dla obszaru objętego LSR, która została stworzona i zweryfikowana przez uczestników spotkań i warsztatów z zakresu budowy LSR.

<u>MOCNE STRONY</u>	<u>SŁABE STRONY</u>
<ul style="list-style-type: none">• warunki przyrodnicze ukształtowanie terenu, niski poziom zanieczyszczenia środowiska, wyjątkowo atrakcyjne krajobrazy• lokalizacja w bliskiej odległości od Rzeszowa, położenie na trasie w Bieszczady• wolne, niezagospodarowane tereny pod inwestycje	<ul style="list-style-type: none">• niepełna infrastruktura w zakresie dróg gminnych, wodociągów, kanalizacji, oczyszczalni ścieków, Internetu, obiektów sportowo-rekreacyjnych, oświetlenia ulicznego• zaniedbane, nieoznakowane zabytki, pomniki przyrody, punkty widokowe• słabo rozwinięta infrastruktura
<ul style="list-style-type: none">• wzrost aktywności podmiotów działających na rzecz osób defawryzowanych (WTZ)• wielokulturowe tradycje• postać i muzeum T.M. Kantora• gmina rozwijającym się miejscem turystyki weekendowej	<ul style="list-style-type: none">około turystyczna (miejsca postojowe, ścieżki rowerowe, chodniki, parkingi, punkty widokowe, tablice informacyjne itp.)• brak punktów informacji turystycznej• niska świadomość ekologiczna mieszkańców

<ul style="list-style-type: none">• zachowane oraz kultywowane i obrzędy kulturowe, bogactwo folklorystyczne terenu• zabytki kultury materialnej i przyrodniczej• cykliczne imprezy kulturalne o charakterze regionalnym• liczne zespoły wokalne, taneczne, kapele ludowe oraz działające teatry młodzieżowe i zespoły obrzędowe• wzrastająca liczba aktywnych organizacji pozarządowych• działające kluby seniora, kluby sportowe• wzrastająca aktywność seniorów• funkcjonujące gospodarstwa agroturystyczne• doświadczenie kadr w pozyskiwaniu środków unijnych i realizacji projektów• identyfikacja społeczności lokalnej z regionem, patriotyzm	<ul style="list-style-type: none">• brak wytyczonych i oznakowanych szlaków pieszych i rowerowych• niski standard obiektów sportowych, kulturalnych i gastronomicznych• słabo rozwinięta branża przetwórstwa rolno – spożywczego• znaczny stopień bezrobocia w tym długotrwałego• ograniczony dostęp do oferty kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej i sportowej mieszkańców obszaru oraz osób niepełnosprawnych• brak wsparcia przedsiębiorczości społecznej• niski status materialny mieszkańców• nisko dochodowe rolnictwo, mała ilość grup producenckich• rozdrobnione, nierentowne gospodarstwa rolne
--	---

lokalny	<ul style="list-style-type: none">• znikoma ilość certyfikowanych produktów i usług• słabo rozwinięte rolnictwo ekologiczne• znikomy stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii• niewystarczająca liczba podmiotów działa w sferze turystyki• brak oferty zajęć w świetlicach wiejskich, zajęć sportowych w tym seniorów i osób niepełnosprawnych• niski poziom umiejętności w zakresie informatyki i języków obcych wśród społeczności lokalnej• niskie kwalifikacje zawodowe mieszkańców• niska świadomość ekologiczna i wiedza o rodzimym dziedzictwie kulturowym• niska aktywność społeczna i gospodarcza mieszkańców
---------	--

	<ul style="list-style-type: none"> wzrastająca liczba mieszkańców utrzymujących się ze źródeł socjalnych
<p><u>SZANSE ROZWOJU</u></p> <ul style="list-style-type: none"> rozwój gospodarczy kraju skutkujący spadkiem bezrobocia, wzrastające znaczenie ekologii i rolnictwa ekologicznego w świadomości ludzi, moda na żywność ekologiczną, rozwój i promocja produktów lokalnych rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego wzrost zainteresowania turystyką krótkopobytową tzw. weekendową organizacja cyklicznych imprez o charakterze regionalnym i międzynarodowym promocja gminy dzięki sztuce T. Kantora „Wielopole, 	<p><u>ZAGROŻENIA DLA ROZWOJU</u></p> <ul style="list-style-type: none"> skomplikowane procedury pozyskania i realizacji projektów z udziałem środków unijnych trudności w pozyskiwaniu środków finansowych na rozwój i promocję regionu, słaba rozpoznawalność regionu, odpływ młodych wykształconych ludzi ograniczenie roli Rzeszowa, peryferyzacja Podkarpacia, niestabilne przepisy fiskalne i prawne brak środków własnych na realizację programów unijnych w szczególności

<p>Wielopole” wystawianej na światowych scenach</p> <ul style="list-style-type: none">• moda na wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii• dostępność środków unijnych w tym przeznaczonych na rozwój obszarów wiejskich,• wykorzystanie ekologicznych i kulturowych walorów regionu• moda na produkty regionalne i lokalne• współpraca i wymiana doświadczeń pomiędzy gminami• współpraca branżowa lokalnych firm• doksztalcanie się ludności,• wzrost znaczenia i udziału NGO w życiu społeczno-gospodarczym• uruchomienie lokalnych programów dotacyjnych na pokrycie tzw. wkładu własnego	<p>dot. NGO</p> <ul style="list-style-type: none">• problemy dot. utrzymania trwałości projektów• niskie zainteresowanie mieszkańców możliwością pozyskania środków• migracja zarobkowa• system edukacji niedostosowany do potrzeb rynku pracy• przerost biurokracji• refundacja a nie zaliczkowanie dotacji unijnych
---	--

<p>do projektów</p> <ul style="list-style-type: none"> • promocja Podkarpacia jako regionu innowacji 	
---	--

9. Plan rozwoju gminy Wielopole Skrzyńskie na lata 2015-2020

Wyniki przeprowadzonej ankiety wśród mieszkańców gminy, przeprowadzona analiza SWOT oraz diagnoza sytuacji społecznej i gospodarczej gminy Wielopole Skrzyńskie pozwoliły na wyznaczenie trzech przedsięwzięć, które będą warunkowały jej przyszły rozwój. Wokół wyznaczonych przedsięwzięć skoncentruje się działalność Gminy Wielopole Skrzyńskie we współpracy ze wszystkimi partnerami.

Przedsięwzięcie I Poprawa infrastruktury technicznej		
Cel strategiczny	Cel szczegółowy	Działania
Rozwój infrastruktury technicznej służącej poprawie jakości życia mieszkańców	Poprawa stanu technicznego dróg, zwiększenie dostępności komunikacyjnej gminy oraz podniesienie bezpieczeństwa ruchu drogowego	Budowa, przebudowa i modernizacja sieci drogowej Przebudowa i modernizacja infrastruktury drogowej Budowa nowych dróg gminnych
	Realizacja inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej	Rozbudowa i przebudowa sieci wodociągowej

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELOPOLE SKRZYŃSKIE

		<p>Budowa studni głębinowych</p> <p>Budowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej</p> <p>Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków</p>
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury około drogowej		<p>Budowa mostów, chodników, przejść dla pieszych, ścieżek rowerowych</p> <p>Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego</p>
Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury społecznej		<p>Modernizacja szkół, budowa sal gimnastycznych</p> <p>Rozbudowa infrastruktury pomocy społecznej.</p> <p>Budowa placów zabaw, siłowni na świeżym powietrzu.</p>
Rozbudowa infrastruktury teleinformacyjnej oraz rozwój społeczeństwa informacyjnego		<p>Tworzenie warunków do budowy i rozbudowy sieci informatycznych</p> <p>Zwiększenie liczby osób korzystających z dostępu do sieci informatycznych</p> <p>Szkolenia informatyczne dla mieszkańców i pracowników samorządowych.</p>
Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii		<p>Promocja i doradztwo dla mieszkańców w zakresie korzystania z odnawialnych źródeł energii</p>

Przedsięwzięcie II Rozwój gospodarczy gminy w oparciu o lokalne zasoby		
Cel strategiczny	Cel szczegółowy	Działania
Wzrost dochodów mieszkańców gminy Wielopole Skrzyńskie poprzez wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych, kreowanie przyjaznego klimatu dla rozwoju nowoczesnej przedsiębiorczości	Wspieranie działań prowadzących do poprawy konkurencyjności i jakości produkcji rolnej	Wspieranie istniejących grup producenckich i pomoc przy zakładaniu nowych. Szkolenia dla rolników Pomoc dla rolników aplikujących o środki z programów ukierunkowanych na obszary wiejskie Promowanie stosowania nowych technik produkcji rolniczej Zalesianie gruntów o niskiej wartości bonitacyjnej
	Rozwój gospodarstw ekologicznych	Szkolenia z zakresu zasad prowadzenia gospodarstw ekologicznych oraz produkcji żywności ekologicznej Pomoc oraz doradztwo dla rolników decydujących się na prowadzenie gospodarstwa ekologicznego
	Rozwój pozarolniczych form działalności gospodarczej	Szkolenia dla rolników z zakresu prowadzenia działalności agroturystycznej oraz różnicowania działalności rolniczej Promocja produktu lokalnego Szkolenia prowadzące do zdobycia nowego zawodu
	Wspieranie powstawania nowych oraz kreowanie sprzyjających warunków	Doradztwo dla przedsiębiorców w zakresie zakładania i prowadzenia

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELOPOLE SKRZYŃSKIE

	<p>dla rozwoju podmiotów gospodarczych</p>	<p>działalności gospodarczej</p> <p>Doradztwo dla przedsiębiorców z zakresu pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych</p> <p>Ułatwienia organizacyjno – administracyjne dla przedsiębiorców</p> <p>Współpraca z podmiotami wspierającymi przedsiębiorców</p> <p>Udział w działaniach na rzecz bezrobotnych podejmujących działalność gospodarczą</p>
	<p>Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej gminy Wielopole Skrzyńskie</p>	<p>Przygotowanie terenów pod inwestycje</p> <p>Opracowanie i wdrożenie planu zagospodarowania przestrzennego zgodnego z kierunkami rozwoju gminy</p> <p>Promocja oferty inwestycyjnej gminy</p>
	<p>Wsparcie tworzenie spółdzielni socjalnych oraz innych przedsiębiorstw społecznych</p>	<p>Ułatwienia organizacyjno – administracyjne dla osób zakładających spółdzielnie socjalne</p> <p>Szkolenia z zakresu możliwości pozyskiwania środków na zakładanie podmiotów ekonomii społecznej (w tym spółdzielni socjalnych)</p> <p>Promocja spółdzielni socjalnych jako formy prowadzenia działalności gospodarczej</p>

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELOPOLE SKRZYŃSKIE

<p>Przedsięwzięcie III Poprawa jakości oświaty i kultury na terenie gminy Wielopole Skrzyńskie</p>		
Cel strategiczny	Cel szczegółowy	Działania
<p>Poprawa jakości infrastruktury kulturalno – oświatowej oraz podjęcie działań sprzyjających rozwojowi kultury wśród mieszkańców</p>	<p>Rozwój i modernizacja infrastruktury oświatowo - kulturalnej</p>	<p>Systematyczna modernizacja placówek dydaktycznych, rozbudowa i doposażenie obiektów sportowych, modernizacja i doposażenie ośrodków kultury</p>
	<p>Zwiększenie dostępu do kultury jako sposobu spędzania wolnego czasu</p>	<p>Organizacja imprez kulturalno -turystycznych jako sposób spędzania wolnego czasu</p> <p>Udostępnianie obiektów kulturalnych społeczności lokalnej</p> <p>Inspirowanie działań mających na celu poszerzenie zakresu działalności miejscowych domów kultury</p>
	<p>Wyrównywanie szans w kształceniu, oraz stworzenie optymalnych warunków kształcenia dla dzieci i młodzieży</p>	<p>Zwiększenie dostępu do nauki języków obcych</p> <p>Zachęcanie młodzieży do udziału w życiu społecznym i publicznym gminy</p> <p>Rozszerzenie pozalekcyjnej oferty zajęć dla dzieci i młodzieży</p> <p>Współpraca z organizacjami pozarządowymi w celu wykorzystania szansy na sfinansowanie zajęć pozalekcyjnych</p>

10. Zarządzania Strategią

W celu osiągnięcia zakładanych efektów Strategii władze Gminy oraz wszelkie podmioty zaangażowane w tworzenie jej założeń powinni:

1. Aktywnie uczestniczyć w realizacji Strategii
2. Zgłaszać propozycję zmian, nowe inicjatywy, uwagi
3. Wprowadzać innowacyjne rozwiązania
4. Wprowadzać sprawdzone rozwiązania w ramach tzw dobrych praktyk
5. Monitorować postępy wdrażania Strategii

Efekty Strategii Rozwoju Gminy Wielopole Skrzyńskie w dużym stopniu uzależnione są od zaangażowania się w jej realizację władz Gminy, instytucji, NGO, parafii, grup społecznych, mieszkańców rozumiejących potrzebę nieustannego rozwoju społeczno – gospodarczego gminy.

11 Monitoring i realizacja Strategii

Strategia Gminy Wielopole Skrzyńskie opracowana została z szerokim udziałem społeczeństwa. Dokument ten nie jest jednak zamknięty. W trakcie realizacji może podlegać okresowej ocenie a wnioski z niej wyciągane będą uwzględniane w aktualizacji Strategii.

Monitoring Strategii musi być przeprowadzany systematycznie. Kontrola taka umożliwi wykrycie ewentualnych nieprawidłowości występujących przy realizacji założonych przedsięwzięć. Pozwoli to również na określenie stopnia wdrażania Strategii a więc stopnia wdrożenia zaplanowanych przedsięwzięć.

Realizacja Strategii należy do władz samorządowych gminy, a w szczególności do Wójta Gminy Wielopole Skrzyńskie.

12 Podsumowanie

Strategia Rozwoju Gminy Wielopole Skrzyńskie powstała z potrzeby weryfikacji i aktualizacji zapisów Strategii opracowanej w 1998 r.

Aktualizacja zapisów była wymogiem zaistnienia nowej sytuacji społeczno-gospodarczej. Niniejszy dokument będzie ułatwiał władzom gminy rozwiązanie problemów oraz formułowanie zadań do realizacji w ramach funduszy UE.

Strategia w pozytywny sposób wpłynie także na sposób postrzegania Gminy przez jej mieszkańców oraz potencjalnych inwestorów.

